Postimees

69. aastakäik.

Ilmub iga päew warahommikul.

„Nädala Postimees" ilmub esmaspäewal warahommikul.

Toimetuse ja talituse aadress: „Postimees", Tartu. — **Kõnetraadid:** talitusel nr. 80, toimetusel nr. 186 ja nr. 2-86. Telegrammi-aadr.: Postimees, Tartu.

Toimetuse kõnetunnid: Jaani uul. nr. 11/13, lehe toimetuses äripäewal kl. 10—12 e. l. ja 6—7 p. l. Peatoimetaja kõnet. 12—1.

Käsikirjad mitte-kirjasaatjate poolt arwatakse hinna alla, kui neile tasunõudmine peale on kirjutatud. Tarwitamata käsikirjad hoitakse ainult sellekohasel soowil alal.

„Postimees" asub Jaani t. nr. 11/13 (omas majas) ülikooli wastu. „Postimehe" raamatukauplus Suurturg 16, telefon 250. „Postimehe" Tallinna kontor asub Kuninga t. nr. 6, II k., tel. 16-11.

Aadressi muutmise korral tuleb 25 m. maksa ja wana aadress üles anda. Saatmata-jäänud numbrid saadab lehe talitus ainult 14 päewa jooksul peale numbri ilmumist maksuta järele.

Üksik nummer 5 mrk.

„Postimehe" tellimisehind:

Kodumaale: 1 kuu peale postiga 110 marka, postita 95 marka.
3 „ „ „ 300 „ „ 250 „
6 „ „ „ 550 „ „ 500 „
Wäljamaale: 1 kuu peale 250 marka.

Esmaspäewane nädala-wäljaanne ühes „Sädemetega":

1 kuu peale postiga 25 mrk. ‖ 6 kuu peale postiga 150 mrk.
3 „ „ „ 75 „ ‖ 1 aasta „ „ 250 „

„Nädala Postimehe" üksik nr. ühes „Sädemetega" 7 marka.

Kuulutuste ühe weeru millimeeter kuulutuste küljel 5 marka, lehe eesotsas 10 marka, tekstis kuulutuse kirjaga 12 mk. ja tekstis teksti kirjaga 15 mk. Eelmise päewa õhtul k. 5 ülesantud kuulutused ilmuwad järgmisel päewal.

Hinnata kaasanded: „Sädemed" ja „Postimehe" seinakalender.

Hinnaliste lisade tellimisehind:
„Lasteleht" 30 mk. weerandaastas. „Terwis" weerandaastas 75 mk.
Tellida wõib lehte igast päewast alates kuni iga kuu wiimase päewani.

Nr. 315. Reedel, 20. (7.) nowembril 1925. Tänast lehte on 6 lehekülge. Nr. 315.

Kõige odawamalt ostate UNION saapaid
Arens, Loskit & Ko. ärist, Söögiturg 4.
Telefon 120.

Antakse üürile
frakk-, shakett- ja smoking-ülikondi ning silindrid. Sealsamas juhtumisi müüa kasukaid ja talwepaltuid nahkkraedega.
Tallinna, Pikk tän. nr. 48, kõnetraat 11-79.
Küsida rätsep Pulsberg'i.

Apollo. 20., 21., 22. ja 23. nowembril s. a. :: Parem sensatsiooniline hooaja film. Apollo.
WALGE KOI - (Pariisi tantsijanna romaan).
Suurfilm tantsust, armastusest ja armukadedusest poolilma daamide elust. Peaosas **Barbara la Morr** ja **Connay Tearle.** **Pilk Pariisi kabareedesse!**
Toredad tualetid! Lõbutsew noorus!
Algus äripäewadel kell 5. **Naljapilt.** Algus pühapäewal kell 2.
Eelteade: Sensatsioon! Ettewalmistusel Victor Marqueritte: **„La Garçonne"** - „Poisitar" - „Холостячка".

Kas on meil karta haritlaste üliproduktsiooni?

2. Pilk olewikku ja tulewikku.

Keskkooli õpilaste ja üliõpilaste arwu kohta toob meile haridusminister Rahamägi „Üliõpilaslehes" huwitawad arwud, mis ka „Postimehes" seisid.

Weel 1916 oli Tartu ülikooli 2516 üliõpilase seas 364 eestlast (14,5 prots.), nii siis rahwa üldarwust iga 2500 inimese kohta üks üliõpilane. 1924 oli 4500 üliõpilase seas niisugune rõhuw eestlaste enamus, et iga 330 eestlase peale üks üliõpilane tuli. Meil oli wõrdlemisi rahwa arwuga kõige rohkem üliõpilasi Euroopas, sest Daanis tuleb ühe üliõpilase peale 402, Saksamaal 448, Lätis 521, Rootsis 769, Soomes 890, Norras 1110 elanikku. Keskkooli lõpetajate arw oli 1922. aastal 1877, a. 1924 aga juba 2200. Neist lõpetajatest astusid ülikooli 1922. a. 1150 (77 prots.), 1924 niisama 1150, see on 52 protsenti lõpetajate üldarwust. H. B. Rahamägi rehkendab, et meie harilik tarwidus oleks kõrgema haridusega inimeste poolest aastas 175, ja selle arwu saame kätte, kui ülikoolis õpiksid umbes 3000 eestlast, s. o. iga 800 elaniku kohta üks üliõpilane, ligikaudu nagu see wahekord praegu Soomes on. Et meil aga riiklise iseseiswuse ootamata kättesaamisega nõue kõrgema haridusega inimeste järele erakordselt suur on, siis on raske praegust nende üleproduktsioonist kõnelda. Lähemas tulewikus on aga karta, et osa ülikooli lõpetajaid harilikke siiamaale nende haridusele wastawaid ametid ei leia.

Et keskkoolide lõpetajad seda algawat aega juba tunnewad, on sellest näha, et nendest ainult weel 52 protsenti endise 77 asemel ülikooli astuwad. Nii siis näib haritlaste üleproduktsioon silmapiiril seiswat.

Kuidas sellele nähtusele wastu minna? Kõige pealt peab tähendama, et meie ainult siis haritlaste ameti- ja tööpuudust karta tuleb, kui meie seltskond endisest wene-aegsest balti-saksa koorekihi waadetest haritlaste elunõudmiste ja tööhindamise peale endiselt kinni peab. Mäletan, kui gümnaasiumi ülemkooliõpetaja ja hoowinõunik C. R. Jakobson esiti wallakirjutajaks, siis talupereмeheks hakkas, et Saksa seltskond temas siis mõnd läbipõlenud, mitte kuskil enam hariduskohast teenistust leidwat isikut nägi. Niisama on huwitaw jutt, et kui Dr. Weske üliõpilaspõlwes wärwimütiga põllul kündnud, mööda sõitja saks seda wärwimütsi teotuseks pidades temalt mütsi ära wõtta tahtnud. See oli igiwana keskajaline waade, mis igal maal maksis, et kehalik töö ja waew haritlasele häbistaw on. Peeter Suur häwitas mõisnikkude pikad juuksed ja riided just sellepärast, et need näitama pidid, et inimene, kes nendega ilmub, mitte kehaliku töötegija ei wõi olla, missugune waade aga selle tööarmastaja „geniaalse barbaari" waadetele wastu käis. Ja kui meil mõni „wabameelne" noormees weel tollipikkusi küüni kaswatab ja hulk kallist aega nende maniküüri peale ära kulutab, siis ei aimagi see radikaalne herra, et ta sarnase moenarrusega tagasi läheb aristokraatlusesse, kelle juures pikad sõrmeküüned ka kehaliku töö wastu peawad protesteerima.

Ei! Siin peab meie waade töö ja elukutse peale ameerikalikuks muutuma, kus mingit ausat tööd häbiks ei peeta. Ei tohi meie noortel juristidel alandaw tunduda wallasekretäri koht, kus nad paremini ära elada wõiwad, kui hiljuti weel nii lasuwas adwokatuuris, kus nüüd juba tööpuudust nooremate jõudude seas tuntakse. Kui meil seadusetundjad wallasekretärid on, siis wõime julgesti oma odawad ja head wallakohtud uuesti jalule seada ja ei tarwitse oma kallist õigusmõistmise aparaati alatasa suurendada ja aastate kaupa kohtuotsusi oodata. Wallakohtud wõtaksid suure hulga wäikesi kohtuasju praegu ülekoormatud kohtunikkudelt ära, õiendaksid nad ruttu, hästi ja odawalt. Meie suuremad ja keskmised talukohad, mis Lääne-Euroopa mõistes mõisad on, tarwitaksid igaüks ja jõuaksid üles pidada süwendatud põlluharimise juures ülikooli wõi keskkooli haridusega peremehe, muidugi mitte logelejat wanaaja aristokraati, waid tööarmastajat inimest. Meie ühistegelised ettewõtted kiratsewad osalt juba praegu haritud tegelaste puudusel. Nii nõuab igal pool maa, kui teraselt ümber waatame, haritud jõude.

Sellest hakatakse ka rõõmustawal wiisil juba aru saama. Põllutöökoolid täituwad õpihimulistega. Hiljuti astus noormees, kes keskkooli lõpetanud ja aasta ka ülikoolis käinud, aedniku juure õpilaseks. Suurepärane! Meil on maad küll ja küll aidadejaoks. Sood ja rabad, mida riik hakkab kuiwatama, ootawad haritud käsi. Meie maal edeneb aiawilja kaswatamine hästi, wäljawedu hakkab organiseeruma. Kodulindude pidamisel on head wälisturud. Siin töötawad haritlased palju suuremate tagajärgedega, kui need, kellel tarwilised teadmised puuduwad.

Et haritlased kõigist neist wõimalustest üdilt kinni hakata wõiksid, selleks peab aga meie waade ka haritlase elulaadi ja elunõudmiste kohta muutuma. Mitte lõdew elumaitsmine ei tohi enam haritlase eessiht olla, waid tööarmastus ja kokkuhoidmine. Selles oleme wabaduse tulekuga mõnegi poolest endisega wõrreldes tagasi läinud. Esimestel iseseiswuse aastatel, kus raha rohkesti liikumas oli, osteti waeseks jäänud aadli punasepuu mööbleid ja serwiise meie inimeste poolt sedawõrd kokku, et mõne maja sisemus enam wälja ei näinud hariliku kodaniku eluruumina, waid mingisuguse wanaasjade kauplusena. Nüüd kitsamatel aegadel algab selle koli ohsimine. Meie oleme enam läbi elanud, kui tööd tehes teeninud. Wäärsammud maksawad endid kätte. Siin peab ilmawaates radikaalne muutus tulema, nii et edewa pillamisega enam uhkustada ei wõi seltskonna ees, waid häbeneda tuleb.

Mitte ainult tõusma ei pea meie rahwusline iseteadwus, waid nüüd on kord käes ka inimliku iseteadwuse tõusmisel, et meie lahti wõiks saada rumalast, edewast ja kallist järelahwimisest seltskondlises elus. Kes Soomes ja mujal naabrimail on käinud, see leiab, et meie naisterahwad näit. oma moe-kostüümidega naabrid üle lööwad. Mis meie kekime ja tühja kotti püsti ajame! Selle halpusega teeme endid ainult naeruwäärseks. Igaüks teab, et meie pragu wõrdlemisi waene rahwas oleme, kelle normaalelu sarnast asja lubada ei wõi. Ilmume ja elame oma reaalsete wõimaluste järele ja wilistame iga narri peale, kellel kõik mitte küllalt „peenikene" ei ole. Puhtad, korralikud, haritud ja meeldiwad wõime ka oma lihtsuses olla. Ja kõige selle juures imponeerime siis wäljamaalastele palju rohkem, kui ebakultuuriliste tõusikutena, mis üks wastikum inimesesort ilmas on.

Kuid siin öeldakse meile õigusega: ärge edwistage ka haridusega! Arwake järele, kas tasub humanitaarne kesk- ja ülikooli kallis haridus oma protsendid neis uutes elukutsetes ära, mis teie meile soowitate. Ja kui nad seda ei tasu, siis oleme lõppude lõpuks rahwusmajanduslikult ikkagi jännis.

See on tõsine küsimus, mille peale mitte käega ei tohi heita.

Kuid sellest wiimases, lõpuartiklis.

A. J.

Kinnas
peab olema wastupidaw
Kinnas
peab istuma hästi
Kinnas
peab olema odaw
Nendg omadustega
kindad
on praegu müügil
A. Pääsukese äris
Promenadi 2.

20.—22. now. **ATHENA** Meie ülikooli eesolewa aastapäewa puhul.
Teos, mida meie üliõpilaskond on soowinud weel kord näha.
Wana Heidelberg.
Parim kunstiteos W. Mayer-Foersteri näidendi järele. — Tegelased: Karl Heinz — **Paul Hartmann,** Käthe — **Ewa May †,** Dr. Süitner — **Werner Krauss,** Lutz — **Eugen Burg,** Kellermann, ülikooli teener — **Eugen Rex. Hans Behrendti lawastus.**
Teost saadab eriti walitud muusika. — ...Ja siis, kui orkestrist tuleb kuuldawale „Pereat tristitia, pereant osores..." tunneme kõik, kes kord noored olnud, kuidas süda jälle nooreks saab ja weri mängu rütmile wõimsalt kaasa woogab...
Üliõpilaste pääsetäht: 50 mk. wabadel kohtadel looshis, teistel kohtadel harilikud hinnad.

Täna ja edaspidi. **ILLUSION** Täna ja edaspidi.
Uudis troopikamaalt.
Wõitlus teemandi wäljade pärast.
Draama 8 osas, õnneotsijate elust.
Aafrika maapõues peituw warandus on nõudnud suuri ohwrid, — toonud häda ja wiletsust, kuid ka rikkust ja õnne. —
Teos on filmitud Aafrikas, kus esinewad paremad mustanahalised näitlejad.
Lõunamaa huwitaw elu ja loodus on suurepäraselt esitatud.
Lisana uudis — naljatükk 2 osas.

Kaubaleping Itaaliaga.

Wabariigi walitsus otsustas tunnistada soowitawaks kaubalepingu sõlmimise Itaaliaga enamsoodustuse alusel.

Ühtlasi tehti meie asjaajajale Roomas A. Jürgensonile ülesandeks lepingu sõlmimiseks läbirääkimistesse astuda Itaalia walitsuse poolt wolitatud isikutega ja kokkuleppe korral alla kirjutada.

Eesti walitsus wõttis juba 1922. a. kaubalepingu sõlmimise asjus Itaaliaga põhimõttelikult jaatawa otsuse wastu, kuid esimeses järjekorras on sõlmitud lepingud nende riikidega, kellega meid ühendawad lähemad naabrisidemed.

Kuid ka Itaaliaga kaubaleping pakub meie tööstusele määratud huwi. Mõned meie suurtööstuse saadused (wineer) leiawad kahtlemata Itaalias turgu, millele seni takistusi tegi kaubalepingu puudumine.

Prantsuse lütseumi toetuseks 300.000 mrk.

Walitsus lubas Tallinna Prantsuse lütseumile 300.000 mrk. toetust.

Druusid paluwad rahu?

Ainult „kerge pommitamine".

Bordeaux'st, 18. now. (Trj.) Kindral Sarrail andis Prantsuse saadikutekoja wälisasjade ja sõjawäe komisjonis üksikasjalikka seletusi operatsioonide kohta, mis druuside mässu mahasurumiseks tarwilikud.

Kindral seletas, Damaskuse kerge pommitamise eesmärgiks olewat olnud mässu lokaliseerimine, mis ka korda olewat läinud ilma et sündmused dramaatilise pöörde oleks wõtnud..

Siiriast teatatakse: 17. now. ei awaldanud mässajad suuremat aktiiwsust. „Morning Post'i" teatel olewat sultan Atrasch ettepaneku teinud rahu läbirääkimisi alustada. Kolonel Andrea ühes teiste Prantsuse delegaatidega olewat Deraa'sse sõitnud, et läbirääkimisi algatada. „Petit Parisien'ile" teatatakse Beyrutist Inglise allikatest, et Prantsuse wõimud hulk autosid olewat rekwireerinud sõdurite transporteerimiseks Libanoni lõunapoolsesse osasse.

Wõib arwata, et lähemate päewade jooksul tähtsaid sündmusi oodata on.

Briti saadik Berliinis lahkub.

Bordeaux'st, 19. now. (Trj.) Liigutawad kuulujutud Briti Berliini saadiku lord d'Abernooni lahkumisest. Uueks Berliini saadikuks nimetatawat sir Horace Rumbold, senine saadik Madridis, wõi sir George Grahame, Brüsseli saadi.

Walitsuse koosolekult.

Transiitnõukogu liikmeks määrati põllutööministeeriumi nõuniku K. Jürmani. Üle Eesti-Läti piiri käimise kergendamise kohta sõlmitud leping, mis Tallinnas 11. now. alla kirjutatud, kinnitati.

Riigikogus otsustati esitada pensioniseaduse muutmise seaduseelnõu.

Sõjamaks nõuk. Wenes.

Nõukogude Wenemaa kesktäidesaatew komitee ja rahwakomissaride nõukogu otsustas maksma panna uut rasket maksu nende isikute peale, kes on seljatagusesse kaitsesse arwatud. Maks ei tohi alla 50 kuldrubla olla. Kui maksustatud isikutel mingisugust sissetulekut ei ole, siis nõutakse maks wanematelt sisse.

SUURES WALIKUS uuemates mustrites ja wärwides:
Naisterahwa kleidi- ja bluusiriiet
Meesterahwa ülikonna- ja palituriiet
Pesuriiet ihu-, laua- ja woodipesuks
soowitab odawate hindadega
Tartus, Kaubahoow nr. 1. Telefon 6-76. **H. BAUMANN.**

Palaw päew Prantsuse saadikutekojas.

Bordeaux'st, 19. now. (Trj.) Prantsuse saadikutekoda jatkas kolmapäewal waielusi rahanduse eelnõude üle. Walitsuse eelnõusid kaitses komisjoni aruandja Lamoureux.

End. mereminister ja rahwuslise bloki tähtsam kõnemees Bokanowski tungis eelnõudele ägedalt kallale.

Painlevé wõttis sõna neljapäewal enne üleminekut paragrahwide lugemisele.

Diplomaatilise wiisakuse probleem.

Chamberlain wenelasi haawanud?

Londonist, 19. now. (Trj.) Chamberlain wastas kolmapäewal Inglise alamkojas wäite peale, nagu oleks wiisakuseta olnud, et läinud nädalal Wene chargé d'affaires'i ärasõidul ja Londonis peetud Wene ametlikul wastuwõtmisel nõuk. wabariigi aastapäewa puhul Inglise wälisameti esitaja puudus. Chamberlain wastas sellekohase küsimuse peale, et sarnased wäited harilikust korrast walesti arusaamisel põhjenewad. Wälissekretäri kohuseks ei ole esitatud olla wälissaadikute wõi chargé d'affaires'ide ärasõidul ja wälisesituste rahwuslistel pidudel. Nõuk. Wenemaa aastapäewa puhul talitati sama korra järele, kui kõikide teiste riikide aastapäewadel.

Ei õnnestunud.

Bordeaux'st, 19. now. (Trj.) Krahw Skrzynski ei läinud korda Poola kabinetti kujundada.

Raske laewaõnnetus Ameerika wetes.

Berliinist, 19. now. (Trj.) Ühisriikide reisijateaurik „Lenape", mis 200 reisijaga New-Yorgist teel Floridasse oli, süttis merel põlema ja wajus Delaware'i ranna lähedal põhja. Kardetakse, et palju inimesi uppus, sest tormine ilm raskendas äärmiselt päästetööd.

Kõik arupärimised leidsid wastukõla.

„Päewalehe" kaelamurdwad wõlad sotsialistide arupärimises.

O. Strandmann ja K. Päts isiklikkudes asjades seletusi andmas.

Riigikogu arupärimiste koosolek 19. now.

Koosolek algab kell 10,10. Juhatab abiesimees A. Jürman.

L. Johanson kannab ette küsimise:

1) Kas wõlgneb põhja kaubandus-tööstuse aktsiaselts riigile 840.000 marka tempelmaksu?

2) Kas on otsustatud sama a.-s. asutajatelt Tigran Tsitsikow'ilt, Erich Krafft'ilt ja Otto Strandman'ilt solidaarselt sisse nõuda 500.000 marka tempelmaksu trahwi nimetatud aktsiaseltsi ajutiste tunnistuste mittetempelmaksustamise pärast?

3) Kas on astutud tarwilikke samme selle tempelmaksu ja trahwisumma sissenõudmise kindlustamiseks?

Rahamin. Sepp wastab: Kaks esimest küsimist wastawad tõele, aga ainult selle täiendusega, et tähendatud isikud on riigikohtusse edasi kaebanud, kuna nemad leiawad, et neid õigesti maksustatud ei ole. Riigikohus pole weel otsust teinud.

Mis kindlustusse puutub, siis on ühe osaniku suhtes kindlustus olemas tema isikus, kuna 2 teise kohta kindlustust ei ole,sest et nemad maksujõuetud. (L. Johanson koha pealt: Kes on maksujõuetud?) Hra Tschitschikow (Johanson: Kes weel?) samuti hra Kraft.

Sotsialistide arupärimine rahaliikumise korraldamise juhtnööride mitteteostamise kohta.

1924. a. esitas rahaminister riigikogule heakskiitmiseks juhtnöörid ja põhimõtted, mille põhjal Eesti pank peab tegutsema, et meie rahaliikumist korraldada. Üheks tähtsamaks neist juhtnööridest oli see, et Eesti panga portfell tuleb rewideerimisele wõtta, misjuures tulewad likwideerida kõik krediidid, mis oma likwiditeedi, tähtaja, otstarbe wõi kindlustuse poolest õigustatud nõuetele ei wasta. Eriti nõudsid walitsuse poolt ülesseatud juhtnöörid, et tööstusettewõtete krediidi ülemmääraks olgu põhikapitali suurus, ja erandid sellest olgu lubatud ainult rahaministri nõusolekul. Juhustel, kus krediidid, wõrreldes põhikapitaliga, ebaloomulikult suured on, tuleb nõuda krediidisaajatele ettewõtetele lähedatelt isikutelt isiklikku wastutust, et mitte pärast ei selguks, et aktsiaselts on küll riigile wõlgu, et temalt ei ole aga midagi wõtta, direktorid on küll rikkad mehed, aga nemad ei kanna seltsi tegewuse ja wõlgade eest mingisugust wastutust.

Riigikogu kiitis walitsuse poolt ülesseatud põhimõtted ja juhtnöörid heaks. Nende põhimõtete ja juhtnööride järjekindlat läbiwiimist ei ole aga siiamaani kahjuks näha olnud. Koguni selle wastu, meil on teada juhtumisi, kus ülejõu käiwates wõlgades sipleiwatele, ülespuhutud bilansidega ettewõtetele on uusi laenusid juure antud,kuna endistele laenudele lisakindlustuste nõutamine on nähtawasti kahe silma wahele jäänud. Niisuguse talitusuwiisi tagajärjel on riik juba siiamaani suuri kahjusid saanud, mis paljudesse miljonitesse ulatawad, — näiteks wõiks nimetada neid kahjusid, mida Harju panga pankrott Eesti pangale sünnitanud. Asjatundwalt poolt, nimelt endise rahaministri poolt, on kõneldud sajamiljonilisest kahjust. Meie käepärast olewate andmete järele on kahjuks põhjust karta, et Harju panga kokkuwarisemine mitte wiimaseks sellesarnaseks sündmuseks ei jää, kus wäga suured summad ettewaatamatult wäljalaenatud rahwa raha tuleb — rahwalikku ütelust tarwitades — korstnasse kirjutada.

Arupärimist põhjendab J. Woimann, kes muuseas ette toob, et kui algas wäliswaluuta kitsikus, sai Harju pank 9000 naelsterlingit wõi umbes 15 miljonit Eesti mrk. laenu, millest said wäliswaluutas osa „Kosmos" Rumberg, Lender, K. Päts ja t. Lenderi pääsmiseks osteti tema maja kaitseliidule, kuid teadmata on, kas ostusummast arwati maha see osa, mida Lender Harju panga kaudu Eesti pangale wõlgneb. Meil on aga sealjuures tihti peale hädaldatud suure maksukoorma üle, kuid sellele waatamata antakse laenud wälja mis lähewad elujõuetutele ettewõtetele ja mille kohta pole lootust, ehk on wäga kahtlased lootused, kas neid üldse tagasi saab.

Juba läinud aastal juhiti tähelepanu sellele, et waloriseerimisele wastu on seisnud see osa ajakirjandust, kes ägawad suurte wõlgade all. Jutt on siin nimelt Tallinna Eesti Kirjastuse-Ühisusest, kes muuseas ka „Päewalehte" wälja annab. Kõneleja kahtleb, kas neid laenusid, mis sellele kirjastuse-ühisusele antud, üldse tagasi saab, sest kirj.-ühisuse osakapital oli nii 1923. a., kui ka 1924. a. 15 miljonit mrk., wõlad aga olid 1923. a. 108 milj. ja 1924. a. 111 miljonit. Kirjastuse ladu arwe on ühisusel aasta jooksul kaswanud 5 milj. mrk. wõrra. See näitab, et ei suudeta realiseerida raamatute tagawarasid. Niisugustele ettewõtetele, kes tõepoolest kõikuwatel alustel seisawad, antakse laenusid, kuid põllumajandusele näit. antakse neid wäga tagasihoidlikult. Tuleb küsida, kas rahaminister on oma nõusoleku selleks annud, et „Päewalehele" Eesti pangast 60 miljoniline laen antud ja et selle kõrwal on sama asutus saanud ühest teisest Eesti krediitasutusest samasuguse summa. Ei saa meele tuletamata jätta ,et selleaegne rahaminister O. Strandmanni poolt uut majanduspoliitikat töotati, mille üheks juhtlauseks oli, et meil tuleb ainult sarnaseid ettewõtteid toetada, millel kindel tulewik. „Päewalehele" antud laenud on ebaloomulikult suured ja riigikogu poolt l. a. wastu wõetud juhtnööride järele tuleb ilmtingimata krediidi saaja asutuse eesotsas olewatelt isikutelt kindlustus nõuda. Kas seda tehtud, on teadmata. Lõpuks küsib kõneleja, mis on sündinud Eesti panka soodustama nimetatud kirjastus-ühisust, kuna selle ühisuse poolt wälja antaw leht alalõpmata walitsusele kallale tungib, seletades suuremeelselt, et tema wõib walitsust kukutada.

Mis kawatseb walitsus ette wõtta, et juhtnöörid ja põhimõtted kindlalt maksma panna ja riiki ähwardawaid kahjusid ära hoida.

Rahaministri erakorraline teadaanne.

Enne kui arupärimist hääletusele panna, andis juhataja sõna rahaministrile erakorraliseks teadaandeks. Rahaminister teab arupärimise ettepaneku suhtes järgmist: Walitsuse poolt raha liikumise korraldamise asjus riigikogule esitatud ja wiimase poolt heakskiidetud juhtnööride teostamiseks on walitsus 6. mail s. a. Eesti pangale instruktsioonid annud. Samuti on walitsus panga juhatuse ja nõukogu koosseisu uuendanud, panga presidendile, juhatusele ja nõukogule on kohuseks tehtud instruktsioone täita ja täitmise järele walwata. Ettetoodud arupärimise wastu wõtmiseks ja selle üle läbirääkimiseks oleks tarwis andmeid ette tuua üksikute äride krediidi suuruse, ärilise seisukorra, antud kindlustuste jne. kohta. Neid andmeid mina ette tuua ei saa, kuna minul õigust ei ole panga klientide poolt pangale usaldatud andmeid awalikult teatawaks teha. Arupärimise wastu wõtmisel kujuneks läbirääkimised ühekülgseks, ühekülgsete andmete käsitamisel arupärijate poolt, ilma et minul wõimalik oleks nende, wõib olla ebaõigete andmete, ümberlükkamiseks tõsiasju ette tuua. Riigikogu on juba kujundanud erikomisjoni, kes Eesti panga tegewusega tutwunema pidi. Selle komisjoni kaudu on riigikogul ka praegu wõimalik tarwilikke teateid saada.

Riigikogu wastawas komisjonis olen alati walmis andma seletusi, kui mulle küsimusi ette pannakse. Samuti wõin asja selgitada panga nõukogus, kuhu walitsus rühmade usaldusmehed nimetanud. Arupärimises ette tulnud küsimused peaks nõukogu arutusele wõtma. Minister arwab, et nõukogul wõimalik on palju põhjalikumalt ja mitmekülgsemalt delikaatseid küsimusi selgitada, mille ebosoodne käsitamine meie majanduselule uusi raskusi juure tekitada wõib. Arupärimise sarnaste küsimuste juures wõiks riigikogu selle erakorraliselt ainult siis wastu wõtta, kui enamus arwab, et praegused tegelased seisukorra lahendamisel rahaolude korraldamiseks ja terwendamiseks küllaldaselt abinõusid tarwitusele wõtta ei taha wõi ei suuda.

Rkl. Johanson teeb ettepaneku erakorralise teadaande puhul läbirääkimisi awada. Ettepanek wõetakse wastu, kuid sõnasoowijaid pole. Arupärimine wõetakse wastu.

Järgneb arupärimise-ettepanek

Joala mõisa peale obligatsiooni tegemise asjus.

Arupärimist põhjendab paari sõnaga rkl. Jonas, toonitades, et asjaolud küllalt tõsised.

Arupärimine wõetakse wastu.

Isiklikus asjas

wõtab sõna rkl. O. Strandmann ja ütleb, et tema kunagi põlewat luba annud Joala mõisa peale laenu teha.

Wõetakse wastu ka

Hummuli metsalangi raimiseks

luba andmise asjus. Arupärimist põhjendab O. Gustawson, seletades, et nende arupärimine asetawat eel kõike küsimise lugupeetud endise peaministri O. Strandmanni ja auwäärt endise riigiwanema K. Päts'i hea nime kaitseks. Käsitataw küsimus on seda laadi, kus täit selgust tarwis.

Isiklikus asjas

wõtab sõna K. Päts, kes ütleb, et niisugune au kaitsmise wiis on kõige halwem abinõu.

Edasi teatab, et tema käigud on sündinud ainult „Seltskondliku maja" wolinikuna ning palwel, kuna asi oli enne üles wõetud, kui tema juhatusest osa wõttis. Paneb arupärijatele ette, et seda asja katsutaks awalikus kohtus arutada.

O. Strandmann teatab

isiklikus asjas

sõna wõttes, et tema on selles asjas toiminud adwokaadina kellegi Goldbergi wolitusel ja kui seal oleks midagi seadusewastast olnud, siis oleks wannutatud adwokaatide nõukogu seisukoha wõtnud. Edasi ütleb: Kuna mina rewolutsiooni ajal oma waranduse kaotasin ja nüüd weerandikki sellest sissetulekust ei saa, mis mul end. Wene ajal oli, siis ei wõi minult õigust wõtta ajada administraatiiw-asju.

Rahamin. Sepp wastab

arupärimisele kaitseliidumaksu asjus,

tuues ette, et maksud on määratud seaduse põhjal, mis riigikogu wastu wõtnud ning kaitsta alewite huwisid arupärimise korras pole õige tee, waid alewid wõi asjast huwitatud maksjad oleks pidanud esinema kaebusega riigikohtus.

Wälisminister Birk wastab arupärimisele

alkoholi kontrabandi wastu wõitlemise lepingu mitteallakirjutamise kohta,

et leping on alla kirjutatud juba enne, kui arupärimine riigikogus wastu wõeti. Kui allakirjutamine wiibis, siis mitte Eesti süü pärast.

Wastus arupärijaid ei rahulda, peetakse wäiksed läbirääkimised ja wõetakse wastu lihtülemineku wormel.

Selle järele algawad pikemad läbirääkimised arupärimise peale

tööpuuduse wastu wõitlemise ja tööstuse tõstmise asjus,

millega kl. 2 lõpule ei jõutud. Koosolek lõpetati. Uut midagi ette ei toodud.

Kas Otto Strandmannil lühike mälu?

Rkl. O. Strandmann ei mäleta enam, mis rahaminister O. Strandmann teinud.

Eilne arupärimise koosolek riigikogus oli omapärane ja huwitaw selle poolest, et kõik neli uut arupärimist, mis pahemalt tiiwalt esitati, rohkem „endiste" meeste kui praeguse walitsuse wastu sihitud on. Praegune walitsus on need arupärimised ainult niiwõrd ära teeninud, kuiwõrd tema nende peale kui walitsus on sunnitud wastama.

Üks silmapaistwamatest oli Joala mõisa peale obligatsiooni laenu tegemise loa andmise kohta käiw arupärimine. Loa andis Fr. Akeli kabineti rahaminister O. Strandmann. Arupärijad seletawad, et maaseadusega riigistatud Kreenholmi wabriku Joala mõisa peale on endine omanik — aktsia-selts — teinud rahaminister O. Strandmanni loal laenu 600.000 neaelsterlingi suuruses, kus juures obligatsioon 8-protsendilisest rahalise kapitali riigimaksust on wabastatud. Peale selle pidawat aktsia-seltsi juhatuse otsusel sellest laenust 10 prots. (110 miljonit Eesti mrk.) huwitatud raharingkondadele ja üksikutele isikutele tasu andmiseks minema. Sellest arupärimisest leidis ennast puudutat. olewat Fr.Akeli kabineti rahaminister O. Strandmann, kes riigikogu kõnetoolilt awalikult „päris kindlasti" teatas, et tema kunagi pole luba annud Joala mõisa peale laenu tegemiseks.

Jättes kõrwale küsimuse kuiwõrd ühele ettewõttele riigi arwel soodustatud laenude tegemiseks luba andmine otstarbekohane on, kes ühe käeliigutusega „eriotstarbeks" üksikute isikute ja raharingkondade huwide rahuldamiseks sajad miljonid wälja wiskab, — peatame seekord ainult O. Strandmanni teadaande juures riigikogus.

Et tõeolusid jalule seada, peame tähendama kõige peält seda, et 31. juulil 1924. a. on rahaminister O. Strandmann kinnitanud obligatsiooni tegemise 600.000 nlstrl. suuruses Kreenholmi terwe kinniswara, tähendab ka Joala mõisa peale.

Rakwere-Paide rahukogu krepostiraamatus on ka wastaw O. Strandmanni loale keelumäärus Joala mõisa ja Kreenholmi wabriku ehituste suhtes 11. aug. 1924. a. nr. 1259. all sisse kantud.

Laenu tegemise tingimiste punkt 6. räägib: „Protsentide ja kapitali wäljamaksmist obligatsiooni järele kindlustatakse kõigi osaühisuse kinniswaradega niihästi sellega, mis temal praegu, kui ka sellega, mis tulewikus omandada wõib."

Asi on niiwõrd tõsine, et kuuldawasti põllutööminister A. Kerem on olnud sunnitud O. Strandmanni lubadust kohtu teel lahendama ja Rakwere-Paide rahukogu paluma, et kreposteerimine tühistataks, sest wastasel korral peaks riik Joala mõisa tagant järele tehtud laenusid tasuma.

Kui O. Strandmann nüüd weel julgeb kinnitada, et tema sarnast luba ei ole annud, siis peab küll endine Fr. Akeli kabineti rahaminister O. Strandmann allkirja wõltsimise protsessi alustama, mis temal kui wanal juristil raske ei peaks olema, ja tõendama, et Kreenholmi a.-s. laenu tingimiste loa peal seisew „Otto Strandmann, rahaminister" — tema allkirjaga autentne ei ole.

Tema (O. Strandmann) on ikka tõesti laenu tegemise Joala mõisa peale lubanud, kuid oma asjus siiski natuke lühikese mäluga.

Tallinna teated.

Linnawolikogu erakorraliselt koos.

„Estoniale" 300.000 mrk. juubelikingiks.

Kolmapäewasel linnawolikogu erakorralisel koosolekul wõeti ühel häälel wastu linnawalitsuse ettepanek — annetada „Estonia" seltsile ta 60. a. juubeli puhul 300.000 m. linna summadest.

Samal koosolekul otsustati ehituslaenu lubada J. Hornile, J. Numbergile, W. Roosmannile, korteri omanikkude ühingule „Kodu" ja aiaasundusühing „Kodule". Selleks on riikliku ehituslaenu komisjoni poolt komitee kasutada antud üldfondist weel järele jäänud 2.679.850 marka.

Muu hulgas wõeti wastu linnawalitsuse ettepanek 1926. a. kinomaksude peale antud protestide kohta; et kinodele 1926. a. määratud linna lõbustusmaksu enam-wähem õiglaselt üksikutele kinodele oleks jaotatud, andis linnawalitsus maksujaotuse kinopidajate omawahelisele koosolekule ärajaotamiseks, kus wastu wõeti järgmine maksujaotus: „Marina" 2.500.000 m., „Passaash" 1.780.000 m. „Piccadilli" 980.000 m., „Alhambra" 680.000 m., „Faun" 830.000 m., „Rekord" 880.000 jne.

Peale selle wõeti wastu linnawalitsuse ettepanekul määrused 1926. a. turuplatsi maksude, wiiwitusrahade ja wiiwitustrahwide kohta, mis majanduskomisjoni poolt esitatud. Maksud on wõrdsed eelmise aasta maksudele, wälja arwatud kala- wõi- ja juustukauplejad, kellelt majanduskomisjon kõrgendatud maksu otsustas wõtta: Kalakauplejailt l. a. 15.000 m. asemel 30.000 m., 7.500 m. asemel 15.000 m., ja wõi- ja juustukauplejatelt 10.000 m. asemel 15.000 m.

Elektri hind jääb endiseks.

Wiimasel eelarwe-komisjoni koosolekul wõeti wastu elektrijaama eelarwe tulude osa 22 miljoni m. suuruses. Küttekulusid on wähendatud 3 milj. m. wõrra. Trammiwoolu on otsustatud anda 6 marga eest kilowatt. Walgustuse-woolu hinda ei alandata.

Tartu teated.

Kas jälle büroo?

Eelwiimases „Postimehes" toodi referaat linna korteri osakonna kawatsustest, kus öeldud oli, et korteri osakond on esinenud linna 1926. a. eelarwe juure wastawa eelarwega ja wastawate kawadega awada korterite wahetalituse bürood. Sellega tahetawat hõlbustada korterite leidmist ja ära hoida korterite tühjaks jäämist.

Igal pool hakatakse wõitlema kõiksugu büroode wastu, kuid meil näib asi wastupidiselt edenewat. Kui jälgida praegust korteri küsimust, siis ei saa sugugi ütelda, et seisukord wõrreldes eelmiste aastatega walwenenud oleks. Kiiret paranemist ei saa kuidagi läbi wiia, ka mingisuguse bürooga, ja pealegi, kui see büroo on sunduslik asutus, kus peab käidama registreerimas iga muutuse puhul. Wõttes needsamad andmed, mis olemas korteri osakonnal oma kawatsuse kindlustuseks, näeme et 1200 inimest wahetawad korterit kuus. Kui need isikud, ehk nagu eelarwes ette nähtud aastas 5.400 tuba ja 1.800 korteri soowijat registreeritakse sellekohases büroos, siis ei saa muud midagi ütelda, kui asutage büroosid ja wõtke ametnikkel Büroo ellukutsumisega on loodud jällegi asutus, kes teeb tühja tööd ja linna kodanikud muudkui makske. Üks ametnik sellega walmis ei saaks, sest siin ei oleks tegemist enam lihtsa kirjutusega, waid õiendusi, tülitsemisi ja huwide wastastiku minekuid tuleb ette iga päew. Kui sellel kujul büroo awatakse, kui ta eelkawas ette nähtud, siis rikutakse majaomaniku ja üürniku wahekorrad mitte sellepärast, et üürnik midagi wõidaks wõi majaomanik wõidaks, waid mõlemad saawad kaela lahkhelisid ja omawahelisi hõõrumisi, ning asjata aja kulutust.

Ka ei ole need 1200 korteri wahetajat keegi muu kui üli- ja kooliõpilased. Ja nende järele tühjaks jäänud tube ikkagi teistele, s. o. perekondadele wälja anda ei saa. Elawad ju üli- ja kooliõpilased perekondade juures, uks need toad on perekonna korteriga ühendatud. Neid juba seal registreerima ei tulda, sest need on perekonna korterid. Järele jääks wast mõnisada ja selle tarwis asutada bürood kõiksugu sundmäärustega jne. on täitsa ülearune ja eluwõõras.

Kui tõesti tahetakse hõlbustada korterite ja üürnikkude leidmist, siis wõiwad siin appi tulla seltskondlised organisatsioonid nagu majaomanikkude selts, üürnikkude selts jne. Need awagu wastawad bürood ja asi on selge ja praktilisem kõigiti. Hea eeskuju sellel alal pakub üliõpilaste korteri büroo N. Meeste Kr. Ühingu juures.

Ametlikkude büroode asutamine, mille wastu juba kogu meie ühiskond wõitleb, on ajast ja arust. Neid ei tunta kusagil mujal sel määral kui meil. P.

Tartu-Wõru rahukogu esimees Müller lahkunud.

Senine Tartu-Wõru rahukogu esimees J. Müller, kes hiljuti wabariigi walitsuse poolt kohtupalati prokuröriks määrati, on oma seniselt kohalt lahkunud.

Esimehe kohustetäitmine on pandud wanema abiesimehe hra Tõnis Saarepero peale.

Jõgi kinni külmanud.

Wiimased külmad ilmad on Emajõele jääkatte peale tõmmanud, nõnda et ülewalpool uut silda juba hobustega on üle käidud. Mõned rängemad sajud ei suutnud jääkorda, mis kohati kuni 4 tolli paks, lahti sulatada. Warase jää tõttu on palju metsamaterjali kohale wedamata jäänud.

Charcot 100-aastase sünnipäewa mälestamine.

Tartu Prantsuse teaduslik instituut ja Eesti neuroloogia selts korraldas eile, 19. now., kl. 3 p. l. ülikooli aulas moodsa neuroloogia looja Charcot 100-aasta sünnipäewa mälestuskoosoleku. Selleks puhuks oli siia sõitnud ka Prantsuse chargé d'affaires Jean Dobler, kes esines ettekandega. Osa ettekandeid oli Eesti keeles. Mälestamiskoosolekust wõttis suur hulk asjast huwitatud isikuid osa.

Tänuawaldus.

Kiire abi eest Pika tän. nr. 6 tulekahju juures on tuletõrje lendsalga meeskonnale annetanud prl. Wardja 5000 mrk. Lendsalk awaldab lahkele annetajale südamlikku tänu.

Walitsusliigete palkade tõstmise ettepanek.

Riigikogu liikmed K. Päts, A. Anderkopp, K. Kornel, J. Luur ja J. Holberg on riigikogule esitanud walitsuse liigete, riigikogu esimehe ja riigikontrolöri lisatasu seaduse:

Alates 1. now. 1925. a. saaks kuus lisatasu järgmiselt: riigiwanem — 25.000 mrk., riigikogu esimees — 10.000 mrk., ministrid 14.000 mrk., riigikontrolör — 9000 mrk. Põhjendatakse seda ettepanekut sellega ,et walitsuse liigete palgad on liig madalad ja mittewastawad sellele tööle ja wastutusele, mis lasuwad üksikute ministrite õlgadel.

Peale selle on isikud, kes walitsusesse lähewad, sunnitud omast kindlast teenistusest ja ametikohalt lahti ütlema ja pärast walitsuses olemise aega tuleb neil raskustega wõidelda, enne kui wana kohta kätte saada wõi uut leida. Igakordsel walitsuse liigete otsimisel on äraütlemise põhjuseks saanud suuremalt jaolt ikka mittetahtmine oma teenistuskohti kaotada. Tasu suurus tahab osaliseltki kompenseerida neid materjalseid kaotusi, mis esile toob walitsuse liikmeks minemine.

Karskuseksam Walgas.

Läinud pühapäewal oli Walga l. tütarlaste gümnaasiumis karskuseksam korraldatud, millele 16 õpilast end olid ette walmistanud. Eksami-komisjoni poolt tunnistati kõigi eksamineeritawate teadmised rahuldawaks ja anti neile wastawad tunnistused.

Järjekorraliselt oli see 35. karskuseksam Eestis.

„Postimees"

maksab kosu kättesaates kuuwiisi tellides ainult 110 mk.

Õhukest walget

pakkimise-paberit

naela ja punda wiisi pakub

„Postimehe" raamatukpl.

Suurturg 16, telef. 2-50.

Wajatakse energilist

kuulutuste korjajat

maakonna linna. Üles anda hariduse ja lühikese eluloo kirjeldusega selle lehe talit. „Energiline" all.

E. Rahwaerakonna Wõrumaa konwerents 22. now.

Pühapäewal, 22. now. on Wõrus linna segaalgkooli ruumides E. rahwaerakonna Wõrumaa konwerents. Päewakorras on järgmised kõned:

Poliitiline seisukord ja erakonna taktika — J. Tõnisson, maareform ja maaküsimus — A. Kerem, riigikogu tegewus ja riigi majandusline seisukord — K. Kornel, erakonna organiseerimine — A. Tõllassepp ja Wõrumaa erilised huwid ja wajadused — A. Keller.

Meie praegune poliitiline ja majandusline seisukord on sarnane, et ükski poliitiliselt mõtleja ei saa selle wastu jääda ükskõikseks ja see annab erakonna liikmetele rohkem kui kunagi enne põhjusi maakonna konwerentsile kokkutulemiseks. Konwerentsi päewakord on nõnda kokku seatud, et temas leiawad aset tähtsad riiklised küsimused. Peale selle antakse suur tähtsus maakonna ellu puutuwate küsimuste lahendamisele.

Koosolek algab kell 1 p. l.

Inglise kontsessioonid nõuk. Wenemaal.

Nõukogude walitsuse esitajate ja Inglise „Lena Goldfields" ühisuse wahel kirjutati alla lõpulikul kujul kontsessiooni leping „Lena kullakaewanduste ja teiste Wenemaa looduste rikkuste kasutamise" asjus. Lena Wischinski ettewõtted on juba kontsessionääridele üle antud. Käesolewal aastal loodetakse sealt 400 puuda kulda saada. Kontsessiooni komitee liige Minkin seletas, et kontsessionäärid-wäljamaalased rahuldawad endiste omanikkude nõuded. Kõiki neid kontsessioone finantseeriwat üks Ameerika pank.

Locarno waielused alamkojas.

Chamberlaini kaitsekõne.

Leping ratifitseeritud 375 häälega 13 hääle wastu.

Londonist, 18. now. (Trj.) Kolmapäewal p. l. esines wälissekretär Chamberlain alamkojas kõnega Locarno lepingu kohta. Ta esitas järgmise resolutsiooni: „alamkoda kiidab heaks wastastikkuse tagatise lepingu, millele Locarnos 16. okt. alla kirjutati ja mis annekteeritud protokollile 16. oktoobrist."

Chamberlain ütles:

Ma märgin rahuldustundega, et kumbki resolutsioonidest, mis wastasrinna poolt ette toodud, Locarno lepingut ei arwusta ega kuningliku walitsuse poliitikale piiratud kohustuste omapeale wõtmise asjus wäljatutset ei saada.

Mõlemad parandusettepanekud wäidawad ainult seda, et Locarno töö ainult siis täielik on, kui temale järgnewad teised sammud üldise rahu õhkkonna loomiseks.

Juba waremalt on mul wõimalus olnud alamkoja waielustel konstateerida seda, et kuningliku walitsuse poliitika kõikidele erakondadele wastuwõetaw on. Praegune walitsus rajab oma poliitika alusele, mis tema eelkäijad loonud.

Saatus õnnestas mind seega, et ta mulle andis head kaaslased, kellega ma Locarnos ühes töötasin. Warsti konstateerisin ma omaks rahuldus eks, et Saksa delegaatide soow rahu ja lepitust luua samasuur on kui Lääne-Euroopa rahwaste oma ja et sakslased ühes meiega täiesti südamest kaasa töötawad eesmärkide saawutamiseks, millest Euroopa hea käekäik tähtsal määral oleneb.

Kõikidel delegaatidel oli lahkudes tunne, et see, mis nad ära on teinud, tähendab pöördepunkti Euroopa ja wõib olla isegi kogu maailma ajaloos.

Miks desarmeerimisest ei räägita.

Mis puutub tööerakonna resolutsioonis ettetoodud arwustusesse, et Locarnos lepingust täiesti wälja on jäetud desarmeerimise küsimus, siis tähendas Chamberlain: see on tõsi. Kuid Locarno ei olnud mitte see koht, kus seda küsimust wõib arutada, samuti ei olnud ka meie, kes sinna kokku olime tulnud, kompetentsed üldise desarmeerimise kawa wäljatöötamiseks. Meie oleme toonud ainult uue rahu ja julgeoleku tagatise paljudele rahwastele, kes endid kõige hädaohtlikumas ja ebakindlas seisukorras leidsid olewat. Seega — ja see on Locarno konwerentsi osaliste ühine arwamine — oleme meie tiirendanud wõimalust desarmeerimise käsitlemisele asuda. Meie oleme rahwasteliidu täiskogu ja nõukogu töö jaoks loonud meeleolu ja ma tahaks alamkojale meele tuletada, et liidu nõukogu wastawate resolutsioonide põhjal lähemal ajal ise selle küsimuse arutamisele asub, piiüdes walmistada teed — desarmeerimise küsimuse lõpulikule lahendamisele.

Kedagi ei minda paluma.

Edasi tähendas Chamberlain: „Ühes parandusettepanekus awaldatakse soowi, et Locarno lepingule peaks järgnema positiiwsed sammud Wenemaa astumiseks rahwasteliitu. Ma ütlen ainult seda, et kuningliku walitsuse kui ka iga rahwasteliidu liikme soow on, et liit oleks wõimalikult täielik ja universaalne. Suurte rahwaste eemalejäämine liidust wähendab pro tanto liidu autoriteeti ja kasulikkust. Kuid Wenemaa osawõtt oleneb esimeses järjekorras Wene walitsusest. Ei ole liidu asi üht wõi teist riiki paluma minna.

Soow rahwasteliiduga ühineda, peab walitsuse oma wabast tahtmisest tulema. Kõneleja wiimase informatsiooni järele ei taha Wenemaa ühelgi tingimisel rahwasteliitu astuda, sest ta loeb rahwasteliitu rahwaste organisatsiooniks, mis on rajat. süsteemile, millega nõuk. Wene wal. oma waateid kokkukõlastada ei saa. Kui see tõele wastab, on wõimata süüdistada Briti walitsust, et ta takistuseks on Wenemaa rahwasteliitu astumiseks.

Mis on Locarno leping?

Üle minnes Locarno lepingu käsitlemisele, seletas Chamberlain: „See on leping, mis mitte üksikule riigile kasu ei too ega üksikut ei ähwarda. Ta on wastastikkune tagatisleping. Prantsusmaa kohustused Saksamaa wastu on samad, mis Saksamaa kohustused Prantsusmaa wastu. Sama on maksew Belgia ja Saksamaa kohta. Garanteeriate riikide Itaalia ja Inglismaa kohustused on ühesugused Saksamaa, Prantsusmaa ja Belgia wastu."

Chamberlain palus alamkoda silmas pidada, et kõik Locarnos wäljatöötatud lepingud täitsa rahwasteliidu põhikirja woimule wastawad ja seega, et nad rahwasteliidu garantii alla paigutati, on rahwasteliit kõrgemaks autoriteediks küsimustes, mis neist lepingutest wälja kaswawad.

ei wähenda rahwasteliidu wõimu ja autoriteeti, waid pooldawad ja rõhutawad seda wõimu ja autoriteeti rahwuswaheliste konfliktide lahendamises.

Edasi kõneles Chamberlain kohustustest, mis Inglismaa oma peale wõttis.

Ainukesed juhused, kus Inglismaa sõjawäega tegewusesse astuma peab, on need, kus ta teostab rahwasteliidu põhikirja ja otsusi, ja sarnane juhus, kui üks lepinguosaline üle astudes oma kohustustest nii tegutseb, et sellest niiwõrd otsekohene hädaoht tekib, et oodata ei wõi isegi mõned päewad, mis tarwil. on rahwastel. nõukogu kokkuast. On ette nähtud, et sõda ainult siis otsekohe järgneb, kui lepinguwastane akt sarnane on, et ta süüta poolele hädaohtlik on ja tema julgeolekule saatuslikuks muutuda wõib. Ainult kui iga wiiwitus süüta poole julgeolekut ähwardab, on Inglismaa kohustatud tegewusesse astuma enne rahwasteliidu nõukogu otsust ja, kui nõukogu oma otsuse teinud on, peawad kõik sellele wastawalt talitama." Chamberlaini arwates on sarnase kohustuste kindlaksmääramisega kõige paremini silmas peetud Inglismaa rahwuslised huwid Locarno lepingu sõlmimisel.

Ida-Euroopa.

Chamberlain awaldas rahulolemist, et Locarno töö ka idapiiril liidu loonud on ja aitanud on kindlustada rahu sellel maa-alal. „Ma ei ütle, et need lepingud, kui nad ratifitseeritakse, sõja wõimataks muudawad. Seda ei suudaks üksi inimlik korraldus. Kuid need lepingud raskendawad sõja tekkimist ja nende mõjul on peaaegu wõimata, et sõda tekkida wõiks mõne tuneda wõi kahtlase põhjusega wõi eesmärgiga. Nende lepingute jõusseastumisel oleks raske mõnel allakirjutajal riigil teise wastu sõda alustada, ilma et ta ennast kogu tsiwiliseeritud ilma ees halba seisukorda asetaks ja oma teguwiisi tagajärgede all kannatada saaks. Wõib julgesti loota, et meie täna teise lehekülje pööranud oleme. Meie oleme sõjawaimule selja pööranud ja asume tööle ühise soowiga rahu kaitsta."

Dominioonid.

Lõpuks puudutas Chamberlain dominioonide seisukohta lepingute asjus. Kahetsedes dominioonide esitajate puudumist Locarno konwerentsil, tähendas wälisminister: „Ainult dominioonide walitsused ja parlamendid wõiwad oma rahwale lepingute kohustusi peale panna. Loodetawasti tuleb see küsimus arutusele lähemal Briti riigikonwerentsil ja sellega ei wiiwitata arwatawasti kaua."

Otsus.

Kui weel Ramsay MacDonald ja Lloyd George sõna olid wõtnud, awaldas alamkoda öösel wastu neljapäewa 375 häälega 13 hääle wastu nõusolekut Locarno lepingu ratifitseerimise kohta.

Igawene kodusõda.

Tõuswa päikese riigi ümberkujunemise protsess, mis juba aastakümnete eest algas, ei ole weel kaugeltki lõpustaadiumi jõudnud. Seda protsessi iseloomustawad sisemised rahutused ja kodusõjad, mille arw eriti wiimaste aastate jooksul nii suureks on tõusnud, et ainult täpsete daatumite abil wõimalik üksikute kodusõdade wahel wahet teha. Lootused, mis ühel wõi teisel juhtumisel nende omawaheliste sõdade peale pandud, on osutunud niisama petlikkudeks nagu sõjaõnn, mis kord ühe, kord teise kindrali poole kaldub. Ei ole seni ühelgi Hiina marschalil korda läinud oma wõimu kogu Hiina kohta maksma panna ja seega stabiilset walitsust luua, mille puudumise all Hiina rahwas ja wäljamaalaste huwid ühewõrra kannatawad.

Eriti walusana tundub autoriteetlise keskwalitsuse puudumine nende rahwuswaheliste küsimuste lahendamisel, mis ühenduses Washingtoni konwerentsiga päewakorrale kerkisid, nagu Hiina tollide ja wäljamaalaste eesõiguste probleemid. Kui raskeid tagajärgi siin iga asjata wiiwitus toob, seda näitawad selgesti wiimased streigid ja wõõrastewaenulised meeleawaldused Shanghais, Kantonis, Hongkongis ja teistes Hiina keskkohtades.

Mandshuuria sõjalood, Tschangtscholini suur wõit oma wastase Wupeifu üle 22. ja 23. okt. läinud aastal ja Tschili erakonna kukutamine butafoorilise president Tsaokuniga eesotsas awasid Hiina ühinemise mõtte sõpradele kõige roosilisemad wäljawaated. Näis, nagu oleks Tschang ja Wu endine sõber ja pärastine äraandja Fengjuhsiang saatuse poolt Hiina ülesehitajateks walitud. Wu oli täielikult löödud. Tschangtscholini wäed waldasid Pekingi, tungides hiljem isegi kaugemale lõuna poole, ilma et tõsist wastupanu karta oleks olnud. Samal ajal loodi mõlema wõimumehe poolt Pekingis walitsus, mille etteotsa nowembrikuu lõpul astu Tuanschijui, „täidesaatwa wõimu ajutise juhi" tiitliga. Anfu klike juht Tuanschijui asus oma suurejoonelise programmi teostamisele tõsise tahtmisega keskwõimu autoriteeti jalale seada. Selleks kawatseti üksitute prowintside sõjawäelised kubernerid lahti lasta ja Hiina administratiiwset jaotust täiesti ümber korraldada, luues terwe rea wähemaid administratiiwseid üksusi, mille paemutamine keskwalitsuse wõimu alla palju tergem oleks, kui suurte üksuste ohjades hoidmine.

Wõib olla ei ole üksi riigimees omas ettewõttes niiwõrd äpardanud kui Tuan. Juba paari nädala pärast selgus teraw antagonism Fengjuhsiangi ja Tschangtscholini wahel, kellest esimene nõukogude Wene, teine Jaapani toetuse peale tuges. Ja 1925. a. oktoobris on Tuanschijui täiesti murtud mees. Tal ei ole ühtegi rügementi sõdurid, kes tema käsku kuulaks, ühtegi tsenti riigi wäljaminekute katmiseks. Ümestada tuleb seda, et Tuan sarnases olukorras üldse julges Hiina nimel esineda tollikonwerentsil, mis 26. okt. Pekingis awati. Et sarnasel esinemisel mingit tegelikku tagajärge ei wõinud olla, on enam kui selge. Sündmused, mis tollikonwerentsi eel käisid, osalt sellele järgnesid, tõendawad seda kõige paremini.

Mis mõni aeg tagasi täiesti uskumata näis olewat, on nüüd tõsiasjaks saanud: Pekingi walitsuse ja tema protektori Tschangtscholini wastu on ühinenud Fengjuhsiang ja Wupeifu. Tschang asetati kahe tule wahele, milles tal ainult üks tee üle jäi: taganeda kiires korras põhja poole. Sel teel on tal osalistest kaotustest hoolimata korda läinud oma peajõudusid päästa ja saawutada maksimumi sellest, mis praeguses seisukorras wõimata, nimelt sõjariistade waherahu.

Nagu endised kogemused näitawad, on sarnaste waherahude murdmine Hiinas niisama kerge, nagu nende tegemine. Niikaua kui tegutsemas on üksteisest iseseiswad jõud, mis end olude kohaselt liitutwad ja liidust lahku lööwad, ei ole tõsine rahu Hiinas mõeldaw. Seda tuleb silmas pidada ka praeguse rahu ja selle tagajärgede hindamisel.

Mussolini hoopleb.

Berliinist, 19. now. (Trj.) Mussolini esines kolmapäewal Itaalia saadikutekojas uue terawa kõnega wäljaspool Itaaliat asuwate fascismi waenlaste wastu. Mussolini deklareeris, et 2 miljonit noort itaallast walmis on tema kutse peale wastama, kui wäljaspoolt katset tehakse fascismi kukutada.

Prantsuse wõla küsimus.

Ühisriigid nõuawad uut delegatsiooni.

Berliinist, 19. now. (Trj.) Ühisriikide walitsus teatas Prantsuse walitsusele, et Prantsuse wõla küsimust wõimata on diplomaatlisel teel lahendada ja et soowitaw oleks uus Prantsuse delegatsioon Washingtoni saata.

Poliitiline kõrtsikakelus.

Fascistide ja kommunistide grandioosne lööming Chemnitzis.

Berliinist, 19. now. (Trj.) Chemnitzis, Saksimaal, löödi linna kõige suuremas lokaalis äge lahing Saksa kommunistide ja fascistide wahel. Üks Saksa fascistide juhtidest esines kõnega. „Kas Lenin wõi Hittler." Kõnet kuulama oli ilmunud suurearwuline õige segatud publikum, kes poliitiliste lahkarwamiste tõttu tülli sattus. Lahingus said 60 inimest, nende hulgas 2 politseinikku, rängasti haawata. Üle 1000 õlleklaasi, 500 kohwitassi ja 6—800 tooli ning lauda pekseti puruks, aknaruutudest rääkimata. Lokaali omanik hindab oma ainelist kahju 15.000 Saksa marga peale.

Le Coq'i
õlled:
Pilsen
Dombräu
Gladiator
H. Le Coq

Morgani laen Itaaliale?

Berliinist, 19. now. (Trj.) Wallstreeti ringkondades liiguwad kuulujutud, et Morgani pank Itaaliale waluuta stabiliseerimiseks 100 miljonit dollarit laenu annab.

Läti uue walitsuse kujundamine

läib ka maaliidul üle jõu.

Pärast seda, kui uue walitsuse kujundamise maaliit oma kätte wõttis, on huwi selle wastu weelgi suurenenud. Isegi iseseiswuse 7. aastapäewa puhul ei katkestanud rühmad nõupidamisi. Esimeses järjekorras pööras maaliit wastawate ettepanekutega keskrühma poole kodanlise walitsuse kujundamiseks. Keskrühm nõuab omalt poolt, et maaliit kutsuks walitsusest osa wõtma ka sotsialiste, s. t. katsuks luua suurt koalitsiooni. Peale selle peab keskrühm jõus ka oma endist otsust rahwuslise platwormi asjus (walitsus ilma wähemusrahwusteta). Praegune olukord ei ole kuigi heatahtlik maaliidule. Maaliit on küll juba ära märkinud lähema kawa uue walitsuse tegewuse jaoks: aktiiwne kaubabilans, põllumajanduslise seisukorra terwendamine ja eelarwe wähendamine. See kawa ei rahulda siiski keskrühma, ilma kelleta uus walitsus ei ole aga mõeldaw. Maaliit tahab uuendada praegust walitsuse platwormi, kuid demokraatline keskrühm nõuab kindlasti rahwuslise enamuse loomist. Sellega asetatakse maaliit wäljapääsemata seisukorda. Wähemussotsialistid, kes endist walitsust heatahtlikult toetasid, on niiüd kategooriliselt teatanud, et ilma pahempoolsete sotsialistideta nad walitsusse ei astu.

Kui demokraatline tsentrum siiski järele ei anna, teeb maaliit wiimase katse: moodustab walitsuse ilma enamuseta, katsub saada parlamendi usalduse, kuigi see juhuslik. Maaliidu ringkondades ei arwestata sarnase läbikukkumisega, sest tahetakse selgusele jõuda, missugused rühmad on maaliidu wastu. Ühtlasi tahetakse näidata, kes takistawad walitsuse kriisi likwideerimist. Nagu demokraatlise tsentrumi ringkondadest teatatakse, ei hääleta see rühm ühelgi tingimisel sarnase walitsuse poolt, nii et walitsus juba esimesel koosolekul kukutatakse. Wähemusrahwastele on maaliidu poolt suusõnaline ettepanek tehtud toetada uut walitsust. Sellega käiwad kaasas loomulikult ka lubadused.

Estoonia teatri loterii peamüügikohad Tartus:
kõik pangad, postkontor, „Postimees", Majandus Ühisus, spordiäri Kiwastik, Reinholdi k/m, Rohti äri, Raudsepa raamatukauplus ja Luiki äri.
Rutake omandamisega, warsti kaowad tähed müügilt.

Ainus wõimalus pühadeks rahameheks saada on, kui omandate „Estoonia" teatri loterii tähe.

Atlantis.

H. Dominik'i romaan.

Saksa keelest M. M. 16

Peainsener tõstis pea, pööras oma silmad kõnelejale. Nägi, kuidas see oma parema käe wälja sirutas.... kaewandustorni osutas.

„Ja nüüd minge oma tööle!"

Mingit käskiwat tooni.... mingit sundimist.... lihtsalt....rahulikult peaaegu üksköiselt kõlasid ta sõnad.

Peainsener seisis silmapilgu tardunult. Mis?

Jõka weel kogu seal ülewal wagunetis. Parem käsi kaewanduse poole osutades.

Pilgud aeglaselt tööliste ringis näolt näole libisedes.

Lühike silmapilk sügawamat waikust ja rahu. Siis pöördusid pead. Inimhulgad hakkasid liikuma.

Seal.... ülewal.... igalpool wallandusid üksikud rühmad ja tõttasid kaewanduse poole.

Teine kiht sõitis sisse.

* * *

Järgmisel hommikul! Uhlenkort istus oma wõõrastemaja söögisaalis hommikueinel. Lühike, pea kõikides ajalehtedes ühtemoodi kõlaw märkus: Õnnetus Briggs'i tsirkuses.

Ta pani lehed kõrwale ja waatas kella. Jõka weel polnud Tredrup'it.... Mis oli juhtunud siis? Ta lasi uksehoidja kutsuda ja küsis temalt.

„Mr. Tredrup tuli alles wastu kesköö wõõrastemaija.... on arwatawasti oma kambris."

Jälle möödus aega, siis lõpuks nägi ta Tredrupi trepist alla tulewat. Juba eemalt torkas talle ta wälimus silma. Sisselangenud, unetu nägu rahutute, palawlikult hiilgawate silmadega alati rõõmsa, terwisest rõkkawa Klaus Tredrup'i oma?...

Warjamatu mure ja rahutusega ulatas ta talle hommikuterwituseks kätt.

„Mis on juhtunud, härra Tredrup? Olete haige?"

„Mina haige? Ei, härra Uhlenkort. Põrmugi!"

Lühike, hoogetine naer saatis ta sõnu.

„Ma palun Teid, härra Tredrup, ärge saage mu osawõtust walesti aru. Teie wälimus kõneleb teist keelt. Teie olete haige. See üleöine muutus ei lase end teisiti seletada.... wõi on see weel Mineapoli õnnetusega ühenduses?"

„Sama küsimus...." Tredrup katkestas järsku. Neelas tassi teed alla ja haaras ajalehed.

„Muuseas..." ta pöördus Uhlenkort'i poole, „meil on oma tsirkuseskäimisega alaline häda! Ei leia Te?"

Uhlenkort nikutas pead. Ta pilk wiibis murelikult Tredrupi nii muutunud, närwilistel näojoontel.

„Jõka oleme jõudnud ainult eeskawa wiienda numbrini", ütles Tredrup. „Wahest on meil järgmine kord enam õnne."

„Härra Tredrup! Ma palun Teid. Jätke nali. Te püüate asjata mu muret Teie pärast eemale peletada. Ma ei taha wiisakusetu olla. Kui Te paremaks peate waikida, waikige.

Ma ise tahaksin Teile anda lühikesi seletusi mu eilse ülalpidamise kohta teatris. Olete Te walmis mind kuulama?"

„Oh muidugi, härra Uhlenkort. Mu huwi on suur... Wahest weel suurem kui...."Ta lükkas tooli Uhlenkort'i omale lähemale.

„Siis kuulake mind, härra Tredrup. See on pikk lugu, mis ma Teile jutustan, aga ta lõpeb Kaplinna tsirkuses.

Wiie aasta eest oli Harlesseni üks poeg.... Te tunnete kindlasti seda Hamburi firmat ja wõib olla ka perekonda.... Ameerika wälja rännanud. Perekonnad Uhlenkort ja Harlessen on wanaisa poolt sugulased. Põhjuseks, miks see Harlessen Ameerika wälja rändas, oli halb wahekord isaga, mis järjest wäljakannatamatumaks muutus ja sellega lõppes, et laudlina nende wahel katki lõigati.

See Harlessen tuli mõningate ringsõitude järele Kesk-Ameerika ja ostis enesele kanali läheduses farmi. Ta naine suri wara. Üks tiitar kaswas suureks. Christie Harlessen.... kunstratsutajanna, keda eile nägime.

Klaus Tredrup hüppas üles,

„Flores de Tejada on Christie Harlessen?"

Uhlenkort tegi jaatawa pealiigutuse.

„Tüdrukul on kurb saatus, nagu ma muu seas eile esimest korda nägin. Maa wõõrandamine kanali ääres puudutas ka tema isa. Ja nüüd algab rida tumedaid sündmusi, mille selgitamine mul seni pole korda läinud. Esimesena nimetan seda: kangeltki mitte wäike kahjusummа makseti, nagu seda warem kunagi ei tehtud, sularahas.

Õhtul enne kohast lahkumist tuli isa ja tiitar ühelt lahkumis-wõõrus-käigult hobustel tagasi.... Ma jutustan teile nii, nagu ma seda kolme nädala eest seal all olles inimestelt kuulnud olen.

Nüüd eriti huwitaw punkt. Ainus teenija, kes weel farmis wiibis, oli kadunud... Christie wiib hobused ise talli, kuna ta isa maija astub. Kuna tal weel hobustega tegemist oli, kuuleb ta majast kisa. Ta isa hääl. Ta jookseb maija. Pimedas eeskojas.... see oli pärast päikse loojenemist... tormab üks mees temast mööda. Ta ruttab isa kambri. Leiab ta põrandal, raske haaw kuklas werd joostes. Kokku pakitud kohwrid kambris on lahti murtud ja segi paisatud. Isa sureb, meelemärkusele tulemata. Christie lahkub farmist.

Niipalju teadetest, mis mulle seal all anti. Riikides pöörasin Pinkertoni büroo poole. Teade kõlas: „Christie Harlessen puuduses tsirkus-ratsutajannaks hakanud." Enne oma äratõõitu Timbuktusse sain edasise teate, et ta praegu siin wiibiwat.

Juhus on mulle soodus. Mul oli ju selletagi kawatsus siia sõita."

„Teie nimetate seda juhuseks..." Tredrup ütles seda nagu unnewajunult.

„Muidugi, herra Tredrup, juhus tahtis nii... wõi soowite Te seda saat.... mingiks kõrgemaks saatuseks pidada?"

Tredrup kehitas lühidalt õlgu. Ta pilk libises kõrwale.

„Juhus.... kõrgem saatus... tean mina?"

„Aga härra Tredrup! Uhlenkort ütles seda naerdes. „Ma ei tunne Teid enam ära. Teie, härra Klaus Tredrup, arwate heaks saatuse ja juhuse üle filosofeerida. Teie, alasti tõsiasjade mees. On Teil wahest samuti eile õhtul mõni müstiline juhtumus olnud? Nii umbes wõin arwata."

„Kui Te seda arwate, härra Uhlenkort, siis ei mõtle Te walesti."

Ta toetus kõrwalepöördud näo käele. Ta pilk lendas rahutult läbi ruumi. Uhlenkort kohkus. See ebaharilik toon.

„Wabandage, härra Tredrup, kui ma kuidagi puudutasin, mis...."

„Pole midagi, härra Uhlenkort." Tredrup wajus oma leentooli tagasi. „Arwad, et oled iga ilma-kaare tuult tunda saanud... ja siis.... juhus ehk kõrgem saatus." Ta sõnad muutusid sosinaks.

„Jätame selle." Kerge liigutusega ajas ta enese sirgu, nagu tahaks ta enesest kõik maha raputada.

„Õnnetus tsirkuses eile on ju Jurnal tänatud õnnelikult möödunud.... Ta on teda nähtawasti ainult wäga ehmatanud... Nad laskusid seal suurepärase osawusega alla manceshi.

Uhlenkort naeris. „Ma usun hea meelega, et Teie end lõbustasite. Aga see oli ju ka lõpuks seletataw."

„Muidugi... muidugi, härra Uhlenkort. Ei saa salata, preili Harlessen on ilusamaid naisi, kes mulle silma puutunud. Ma imestan, et Te juba ammugi tema terwise järel pärimas pole."

„Ma ootan ainult soodsat aega." Uhlenkort tõmbas oma taskukella. „Arwan seda nüüd teha wõiwat."

„Palju õnne, härra Uhlenkort. Te leiate mu jälle siit."

* * *

„Mine, Betty, Helistati. On wististi arst."

Teenija tuli tagasi.

„Ei, preili Harlessen. Üks wõõras härra... siin ta kaart."

Christie ajas end wähe oma puhketoolil üles. Ta wõttis kaardi ja luges: Walter Uhlenkort, Hamburi. Pikkamisi lasksus ta tagasi. Ta silmad sulgesid.

Hamburi... Uhlenkort... Harlessen... Kolme nime liit... Mis oli selles. Ta mõtles ja unustas... unustas aja ja ruumi.

„Pean ma härra tagasi saatma, preili Harlessen?"

Hääl äratas ta mõtteist.

„Uhlenkort Hamburist?... Ei... laske härra minna!..." Ta kattis silmad käega. „Ei, Betty, juhtige härra kõrwaltuppa."

Ta toetas käsiwarre puhketoolile ja ajas aeglaselt oma ülakeha üles. Ta ilme näitas warjamatult, et liigutus talle walu walmistas.

Ta astus kõrwalruumi poole. Uksel jäi ta seisma ja waatas uurwalt kõrget mehekuju, mis tema ees kummardus.

(Järgneb.)

Rohkem tähelpanu Rootsi turule.

ütlen meeleldi „rohkem tähelepanu", sest olgugi et Rootsi, eriti Stokholmi turg juba mõnda aega meie eksportööride tähelepanu on köitnud, ei ole ometi kaugeltki mitte kõik weel ära tehtud selleks, et Stokholmi toidnainete turul mõjuwalt esineda. Meie kaubasaadetised on olnud wäga juhuslikud ja tihtigi on siit saadetud alawäärtuslist kaupa; teadagi, et sel kombel kaugele jõuda ei saa.

Stokholmist saadud ja sealsamas nende ridade kirjutaja poolt kontroleeritud andmetel wõiks Eestist eksporteeritult, seal järgmised kaubad turgu leida: **kartulid, elusloomad, liha, haned, kanapojad, wähid ja kalad.**

Eesti **kartul** on Stokholmis nõutud kaup ja hea organisatsiooni juures ning soliid asjaajamisel wõiks sellel alal paljugi ära teha.

Hea ekspordikartul peab wähemalt 2 tolli läbimõõdus olema, sile ja ilma kärnadeta, wõimalikult ühtlast wormi ja sortt. Kotid peawad olema puhtad ja terwed; kõige kasulikum on tarwitada uusi, õhukesi jutekotte, missuguste keskmine müügihind Tallinnas on praegu 50 marka; niisugune kott mahutab 8 pd. 2 n. (50 kg) kartulid.

Wäljaweoks on tarwis wõtta wäljaweo luba iga partii wõi saadetise kohta eraldi. Üks eksemplar sellest loast ja kontrolli järelwaatuse tunnistusest tuleb Rootsi konsulaadis wiseerida. Siin tuleb lasta omal kulul iga koti külge trükitud „kaaskiri" kinnitada, mille mustri saab loawõtmisel ja millel muu hulgas peab ära tähendatud olema ka eksporteerija firma. Kotid plombeeritakse tolli poolt (maksu eest) sunduslikult.

Wedu Tallinnast Stokholmi maksab 8,5—11 Kr., s. o. 850—1100 marka tonn (1000 kg).

Läinud aasta sügisel maksid meie kartulid Stokholmis cif 8—9 öri kg, s. o. 128—144 marka puud; 12. augustil s. a. oli kg hind 12 öri, s. o. 192 marka puud, kuid praegu on seal hinnad jällegi alla läinud ja isegi odawamad, kui möödunud aastal samal ajal — nii maksti 25. septembril meie kartuli eest ainult 6,5 öri ja 7 öri kg eest on praegu juba wäga hea hind. Kindel on aga, et sarnane madal hind mitte kaua püsida ei wõi, sest suur kuumus, mis suwel ka Rootsis walitses, on walge kartuli ära kõrwetanud ja saak peab selle tõttu wiletsapoolne olema.

Kartuli saatmine wõib kesta wahetpidamata kuni kewadeni — muidugi ainult siis, kui suured külmad takistust ei tee.

Ka **elusloomade** wäljawedu on rahuloldawalt organiseeritud ja selle tõttu ka tegewus sellel alal kaunis elaw. Nii saadeti käesolewa aasta suwel iga nädal keskmiselt 3—5 laewa täit elusloomi Tallinnast Stokholmi (iga laew wõttis peale 100 looma ümber) — kuid jällegi: ka siin ei ole „wiimane sõna" weel mitte öeldud ja 3—5 laewa asemel wõiks nädalas ka 6—10 laewatäit Tallinnast wälja saata.

Liha hooaeg algas septembri lõpuga. Seda kaupa saab Stokholm Eestist ja Soomest. Hinnad olid septembri lõpus Stokholmis järgmised: priima loomaliha 1,20 kr. kg eest, 2. sort 1 kr. kg; priima wasikaliha 1,30 kr. kg eest, 2. sort 1 kr. kg; priima lambaliha 1,10 kr. kg, 2. sort 0,80 kr. kg ja sealiha 1,50 kr. kg.

Põllutööministeeriumi wastawa osakonna tunnistus, mis wiseeritud Rootsi konsulaadis, peab kaubaga kaasas olema; ka on siin weel teisi määrusid — pakkimise wiisi jne. kohta. Wastawaid andmeid saab ilmunud määruste kohta igal ajal põllutööministeeriumist.

Kasulikum on saata nuumloomade liha, kuid wõib ka lahjemat kaupa saata. Sealiha ei tohi olla wäga raswane ja siga ei peaks kaaluma üle 6 puuda.

Haned. Hanede hooaeg algab nowembriga ja seda kaupa saab müüa ainult siis, kui see tõesti hea (nuumatud) ja mitte sinise lihaga ja kondiline ei ole.

Hooaja algul wõib Stokholmis hanede eest saada umbes 2 kr. kg; hiljem langeb aga hind, sest hakkab sisse walguma Wenemaa kaup, mis märksa odawamalt turule ilmub.

Kanapojad. Tapetud kanapoegade eest, kui nad ühes sulgedega 500—700 grammi kaaluwad (mitte raskemad), saab 1,20—1,30 kr. tükist.

Wähid. Selle kaubaga on wõistlus suur — Soome, Läti, Eesti ja Rootsi wahel.

Hooaeg algab 1. augustist; wähkide nõutaw suurus: silmadest sabaotsani 10—12 sm — nende hind oli möödunud hooajal Stokholmis müües umbes 10 marka tükk ja 14 sm pikad ja üle selle wähid maksid isegi 14—15 marka tükk.

Kalad. Lõhe, forellid, angerjad, koha, haug, karp, luts, ahwenas, siig, latik, wimm, turbas, lest — need on kalad, mis sealsel turul müüdawad.

Soome on siingi õieti tugew wõistleja. Soome kaup jõuab wärskemalt, kui meie oma, Stokholmi, ja see on neile üheks paremaks trumbiks wõistluses meiega.

Wiimasel hooajal maksti Eestis eksport kaladest: koha — 1600 m., haug — 1200 m., luts — 1000 m., angerjas — 2800—3200 m., forellid — 3200 m., ahwenas — 1000 m., latik — 800 m., karp — 1200 m., siig — 1000 m., suured lutsud — 1200 m. ja punaste täppidega lutsud — 800 marka puud. Nende hindadega teenisid eksportöörid rahuloldawalt.

Weel kord: kala, mis mitte elusalt ei saadeta, peab olema tingimata täiesti wärske, sest — mitte alati ei saa kala päewa pealt ära müüa ja tuleb see, parema hinna ootamiseks, mahutada külmetushoonesse; kui aga kala juba siit wälja saates mitte enam kõige wärskem ei ole, siis ei kannata ta seal pikemat hoidmist ja — kahju on paratamata.

Ka tuleb kindlasti täita nõudmisi pakkimiswiisi, kaalu jne. kohta. Seda mitte ainult kalade, waid ka kõigi teiste kaupade juures.

Rootslane on wäga isemeelne, hellitatud ostja — seda tuleb silmas pidada, ikka ja alati.

Stokholmis on palju ärisid, kes heameelega meie kaupa ostawad. Stokholmiga wõib äri teha, kuid seda tohiksid teha ainult soliid ja tugewad ettewõtted, kõige piinlikumalt korrektil asjaajamisel ja kindlas ühenduses sealsete importööridega.

Ali.

Ärge unustage tellida

LE COQ'i

mõdu, limonaadi, seltersi ja soodat wõistlemata headuses.

Telefon nr. 413.

TERVISTKOSUTAV MADERA №22

LUSCHER & MATIESEN-TALLINN

Maakoolid olgu kättesaadawad.

Maakonnanõukogudes on sagedasti lahendada tülikusimused üksikute maakoolide pärast. Kool ei tohiks üle 5 klm. kaugel olla, kuid tegelikult ei saa sellest nõudest kinni pidada, sest wallad on sopilised ja koolimaja ei saa igaühe ukse alla ehitada. On niisuguseid juhtumisi, kus teise walla koolimajani on waewalt paar kilomeetrit, oma walla lähem kool aga wähemalt 7—8 klm. eemal asub. Loomulik ja enesestmõistetaw peaks olema, et laps temale kõige lähedamasse kooli wiiakse, ei ole ju nalja asi sügisel ja kewadel sügawa poriga ning talwel läbi lume iga päew käia mitmete kilomeetrite taha kooli.

Kuid naaberwald ei ole kohustatud teise walla lapsi oma kooli wastu wõtma ega wõtagi, sest kooli ülewalpidamine on seotud suurte kuludega ja ega teine wald ei tule neid kulusid kandma. Nii siis täiesti arusaadaw põhjus uksi sulgeda wõõra walla laste eest. Juriidiliselt es ole midägi tettä.

Küll aga räägib niisuguse korralduse wastu terwe mõistus ja loogiline asjadest arusaamine. Praeguse korralduse juures satub lapsewanem, iseäranis kui ta weel on kehw inimene, otse wäljapääsemata seisukorda. Koolikohustus on sunduslik ja last koju jätta ei tohi. Seda ei tahagi keegi arukas wanem teha. Kuid koolimaja on kaugel, seal ei leidu harilikult ruume internaadiks ehk kuigi leiduks korter läheduses, siis läheb see palju kulukamaks, kui et laps õhtul koju tuleb. Jäta laps kooli wiimata, siis trahwitakse sind seaduse järele lisaks sellele, et laps rumalaks jääb.

Siin on hädapärast tarwis paremat korraldust. Kooliealistel lastel peab wõimalus olema õppida temale kõige lähemas koolis waatamata selle peale, kas see oma wõi wõõra walla piirides asub. Mis puutub kulude tasumisse, siis ei ole ka siin ületaamata raskusi ega mingisuguseid keerdküsimusi. Iga wald teab, palju ta koolide peale wälja annab, järjelikult teab ka seda, palju üks õpilane maksma läheb. Selle osa peab tasuma wald, kust õpilane pärit. Suuri wäljaminekuid ei wõi see ühelegi wallale teha, sest sagedasti saab ta selle teisest waldadest tagasi, mis ta ise wälja annud.

Ei ole arwata, et wallad selle korraldusega ise hakkama saawad, sellepärast peaks küsimuse otsustama maakonnanõukogud, ja mida warem, seda parem. —s.

Tartu maakonnawalitsus ja Laiuse kohalik maadeplaneerimise komisjon.

Hiljuti toimetati Laiuse kirikumaade planeerimist. Sel puhul palus maakonnawalitsus maad planeerida ka Laiuse wallas asuwa endise kihelkonna koolimaja tarwis. Nüüd on maakonnawalitsusele teatawaks saanud, et kirikumaade planeerimine on kohapealse komisjoni poolt läbi wiidud maakonnawalitsusele täiesti wastuwõtmata kujul. Kuna maakonnawalitsus endise kihelkonna koolimaja omanik on ja et kool selles majas praegu ja ka edespidi töötama saab, siis peab kool maaga warustatud olema, nagu seda awalik algkooli seadus nõuab. Koolil pole aga praegu mänguplatsigi olemas, samuti puudub õue ja aiamaa. Kohalik planeerimise komisjon on aga Laiuse kirikumaast nimetatud kooli jaoks maad annud kaks kilomeetrit koolimajast eemal ja sedagi mitte normi järele, waid palju wähem.

Kõigil neil põhjustel on maakonnawalitsus maakonna planeerimise komisjoni ees protestiga Laiuse kohaliku planeerimise komisjoni tegewuse wastu esinenud, milles nõutakse Laiuse kirikumaade uuesti planeerimist.

Haapsalus awatakse puuseemne kuiwatus.

Praegu on metsade peawalitsusel ainult 18 metskonnas puuseemne kuiwatused olemas; see arw ei wõimalda weel küllaldaselt metskondi seemnetega warustada, kuna Eestis 110 metskonda olemas. Haapsalu metskond ehitab praegu „Paralepa" wahtkonda puuseemne kuiwatust, mis on walmisaamisel. Sarnane kuiwatuse ehitus oli Haapsalus asjatu, sest et siinne metskond õige metsawaene on ja käbisid wähe saadawal. Kuiwatus oleks pidanud rohkem metsarikkamasse kohta ehitatama, kus käbisid rohkesti saadawal. Haapsalu metskond tarwitab ise iga aasta umbes 80—100 naela seemet.

m.

Kreenholmi wabriku haigekassa wolinikkude üldkoosolek.

17. skp. pidasid Narwa Kreenholmi wabriku haigekassa wolinikud oma erakorralist üldkoosolekut. Kassaosalisi töölisi on haigekassal üle 3000.

Aruannet ära kuulates selgus, et haigekassa wiimase 10 kuu jooksul on tegutsenud ligi 300.000 margalise kahjuga, mida on tulnud katta eelmise aasta ülejäägist. Sisse on tulnud 10 kuu jooksul, eelmise aasta ülejäägiga kokku 3.283.900 marka, wälja läinud 2.521.639 marka, nii et esimeseks nowembriks s. a. kassas weel 762.260 marka oli. Haigekassa maksude näol on Kreenholmi wabriku walitsus maksnud aruande aja jooksul 1.316.924 marka.

Et päew-päewaga suurenewat puudujääki wähendada, selleks otsustati põhikirja muuta ja abiraha normisid wähendada.

Edasi otsustati toetusraha mitte maksta ühepäewa haigetele, missugune protsent esmaspäewadel eriti suur olewat. Taheti kärpida ka nende üksikute toetussumme, keda haigemajasse paigutatud, 1/3 päewapalgani, senise 1/2 palga asemel ja perekonnaga töölisele 1/2 palka senise 2/3 asemel, kuid seletati, et selle elluwiimine raskustega seotud ja wõimata. Matmiskulude arwel otsustati wähendada toetust nende perekonna liigete eest, kes kuni 5 aastat wanad — 1000 marga peale, senise 2000 asemel. Sünnitajatele maksti seni terwe palk 6 nädala eest. Nüüd aga otsustati maksta 3/4 palka.

N.

Narwa linawabrikule jutet tulnud.

Narwa linaketramise wabrik on jällegi suurema saadetise — 6 wagunit — tooreist jutet saanud, üldse 486 palli.

si.

Laudade wäljawedu Narwa kaudu.

Neil päiwil tulid Narwa-Jõesuu reidile aurikud „Kodumaa" ja „Frida" ja hakkasid laudu peale laadima wäljamaale wiimiseks. Lauad weetakse Narwast „Foresti" lauawabrikust praamidega reidile. Üldse wõtawad mõlemad laewad umbes 350 standarti laudu peale.

si.

Hoogne hoonete remont Haapsalus.

Käesolewal aastal oli märgata eriti rohket hoonete remonteerimist Haapsalus. Hooneid kas wooderdatakse, wärwitakse wõi jälle remonteeritakse seesmiselt. Suurejooneline on ka uute hoonete ehitamine Randsalu alewisse. Üldse näib Haapsalus tung olewat ennast ehtida inetute majadega. Tallinna tänawalt Uuemõisa seminarini näeme sarnaseid ehitusi palju.

m.

Kuidas emigrante Wenes wastu wõetakse.

Eestis wiibiwatele kodakondsuseta isikutele wälja antud Nanseni pass ühes politsei peawalitsuse ülema märkusega annab takistamata wõimaluse Wenesse sõita. Seda wõimalust on oma naha peal seni 37 isikut proowinud. Nendest on wasturääkimata korras 22 isikut Wenest Eestisse tagasi saadetud, kuna ülejäänud Jamburgis wanglas istuwad.

Kuidas kodumaale sõitwaid emigrante seal wastu wõetakse, selle kohta annawad tagasitulejate seletused õudse pildi.

Kuni Jamburini läheb harilikult sõit õnnelikult. Seal aga piiratakse rong ümber ja eraldatakse Nanseni passiga sissesõitnud emigrandid. Wahi all wiiakse nad ühte majja, kus läbiotsimisele asutakse. Läbiotsitawad lastakse riidest lahti wõtta. Kõik raha ja wäärtasjad wõetakse ära „registreerimiseks." Peale seda wiiakse reisijad-emigrandid wangimaija, kus juba paarsada Narwast tulnud pagulast kauemat aega ees istuwad ja saatust ootawad. Suurem osa wiimastest on salaja üle piiri läinud. Toiduks antakse tükk musta leiba, kapaga kapsa leent ja soojawett. Esimesel päewal ei ole süüa üldse antud.

Mõnepäewalise, ilma ülekuulamata, kinnipidamise järele kutsutud osa wiimasest ametlikult sinna sõitnud reisijatest-pagulastest wälja ja wiidud raudteejaama, lubadusega, neid ja nende kraami Leningradi wiia. Tegelikult aga toodi nad, 21 isikut, üle piiri Eestisse tagasi ilma kraamita, rahata, wäärtasjadeta.

Tagasisõitjate seisukord on äärmiselt ja haletsemise wäärilisel raske. Ilma peawarjuta, sest korter on ära antud, ja rahata, tuleb omale olemasolu wõimalusi kerjama minna. Hea, kellel mõni tuttaw olemas on. Olnud kraam on siin enne ärasõitu maha müüdud, alalejäänud kraam aga Wenesse „registreerimisele" jäänud.

to.

Ühisriigid ja allweelaewad.

Bordeaux'st, 18. now. (Trj.) Ühisriikide walitsus seletab Inglise ettepaneku kohta, weealuste paatide tarwitamist täiesti ära keelata, järgmist: kui see küsimus päewakorrale kerkib, siis leiab ta Ühisriikide poolt awameelset kaalumist. Ühisriigid kaaluwad igat ettepanekut wäewähendamise asjus.

Eelteade.

Prof. M. J. Eiseni 50 aastase kirjanduslise tegewuse juubeli teos

Kaks kuninga poega

ilmub lähemal ajal E. K.-Ü. „Postimehe" kirjastusel trükist. Põnew raamat Eesti minewikust, mida maksab wõrrelda 50 aasta eest, 1875 a. ilmunud prof. M. J. Eiseni esimese algupärase teosega „Kaks sõjawangi".

Riigikohtu

tsiwiil-osakonnas tuleb 26. nowembril arutusele: Tartu maakonnawalitsuse, Kurt Humniuse, Anton Uulima, Jaan Siimi, Tartu linnawalitsuse, Jüri Päi (Päija), Semen Kikatse, Albert ja Bernhard Nooli, Iwan Pestshastnowi, Johannes Antje, kaubanduse a.-s. „Hüppler ja Ko., Peeter Jucki, Anna Ainsoni, Mihkel Schifferi, Ado Laasi, Leena Koska, Tõnu Kuuspuu, Gustaw Heinmanni, Johan Arense, Johanna Geisleri, metsade peawalitsuse, Anete Lasmanni, Anna Engeli, Johan Kääni, Rudolf Ehrmanni, Jakob Kurrehli, Ulrich Bremeni, surn. Kustas Iteri, Leena Orik ja teised ja Martemjan Glubakowi kohtuasjad.

Postkontori seismajäänud saadetised.

Kull, Toom, J. Wollman, H. Nebane, Artur Rehenberk, Eduard Kommisson, Gustaw Nilbe, prl. H. Mühlberg, Atsy Kull, Julius Warrik, Elmar Lõldsepp, Juhanna Taal, hra J. Oiger, hra A. Tamm, pr. Julie Jaama, Alfred Kaus, Ella Willemson, prl. E. Mägi, hra J. Unt, Amanda Wichterstein, hra M. Tschuhnow, hra J. Kalamees, hra M. Puusepp, hra O. Brooke, Marie Kollon, Weera Kusnetzowa, pr. Johanna Hermann, hra Männik, Rudolf Blum, Erica Winkel.

Wäljamaalt tagasi:

Dr. M. Tiitso — Toronto, Sofia Pern — Leningrad ja cand. med. J. Jachson — Riga.

„Estonia" selts 1865—1925.

Joh. Lepa.

„Estonia" on omal pikal eluajal nii mõndagi walupäewa näinud, on lapseea rumalused ja noorepõlwe nõrkused läbi teinud ja eksiradu käinud, nagu kehw inimeselaps kunagi, kes wara peab omale jalale tõusma ja oma käe peal ennast elust läbi wiima. Aga Eesti rahwa elujõud, wisa ja wapper, on ta jälle jalule aidanud ja rasketest aegadest wälja wiinud tõsisele ning suurele kultuuratööle."

Nii iseloomustab „Estonia" selts oma 50. aastase kestwuse puhul ise enda minewikku. Ja tõesti, kui waadelda „Estonia" 60. aastast minewikku, siis selgub, et ligi kolmweerand sellest east on olnud raske heitlemine oma olemasolu eest Tallinna selleaegsetes wirilates oludes.

Kui aastat 60 tagasi Tartus hakkas kogunema Eesti haritlaste ring, mida alaliselt suurenew Eesti üliõpilaskond tuntawalt täiendada aitas, siis walitses Tallinnas tol ajal hall igapäewane äriline waim, kellel kõrgemad waimlised huwid kõrwalised asjad olid. Wähe oli waimliste huwidega haritlasi isegi walitsewas Saksa seltskonnas, rääkimata weel eestlastest, kellel Tallinnas tol ajal õieti ühtegi haritlast juhtimas ja teed näitamas ei olnud. Kogu Tallinna Eesti seltskond koosnes tol ajal wäikestest käsitöölistest, möningatest wäikekaupmeestest ja peaasjalikult igasugustest sakste teenijatest. Need kõik olid enam ehk wähem sakste armust ärarippuwad, sellepärast ei wõinud rahwuslisest iseteadwusest palju juttugi olla. Üldse olid Põhja-Eesti olud niisugused, mis rahwa iseteadwust areneda ei lubanud. Maapind Tallinna ümbruses oli kiwine ja liiwane, mida talupoeg oma harkadraga üles tuhnides wiljakandjaks teha ei suutnud, nii et põld ainult wiletsaks hingitsemiseks saaki andis. Kui Lõuna-Eestis tol ajal juba hulk wiljaandjaid talukohtasid päriseks oli ostetud, et wõinud Põhja-Eesti talumees kohaomandamisest weel unistadagi, sest et mõisnik kohtasid ei müünud ja talumehel ostmiseks ka wähematki rahajummat ei olnud. Kui Lõuna-Eesti talumees linadest raha tegi ja Wirumaa mees kartulitest weel möningat sissetulekut sai, siis ei olnud kehwapinnalisel Harju- ja Läänemaal ühtegi tuluallikat olemas. Seega tähtsuseta sissetulek, mis need wäikesed ja wiletsad kohad andsid, läks rendina mõisniku kätte.

Mõistagi, et niisugused olud iseteadwuse arenemiseks soodsad ei olnud, mis end weel tänini tunda annab. Kui Mulgimaa talumees juba tol ajal Wiljandis Wernde wõi mõnda teise Saksa „siidipoodi" julgesti sisse astus, kus temale isegi istet pakuti ja sigar ehk pabeross ette anti, siis ei julge Tallinna ümbruse kehw talumees weel tänapäewgi Tallinnas paremasse „Saksa poodi" sisse astuda.

Kuigi tol ajal oli juba üsna rohkesti talupoegi, kes maa wiletsatest oludest wälja püüdes olid linna elama asunud, olid nad enestega siiski oma saksakartliku meelsuse kaasa toonud, mida sel ajal weel wõimul olewad tsunftid üsna saksameelseks muuta püüdsid. Kes aga otsekohe sakste teenistuses olid, pidid juba leiwateenimise pärast nende meelepäraseid olla püüdma. Nii olid Tallinnas olud Eesti seltskondliseks arenemiseks märksa ebasoodsamad kui Lõuna-Eestis.

Kuid Eesti meelt ei ole mingisugused olud päris murda suutnud. Aleksander 2. põhjapanewad reformid — teoorjuse kaotamine ja liikumiswabaduse annetamine — ei jäänud mõjuta Eesti seltskondlise arenemise peale. Eesti rahwas tundis endal korraga nagu köidikud ümbert langewat ja rahwuslik iseteadwus hakkas ikka sügawamale juuri ajama.

Ka Tallinna Eesti seltskond ei jäänud sellest kewadisest tuulepuhangust puutumata. Tunti tarwidust seltskondlise koondumise, seltskondlise keskkoha järele Tallinnas oli küll juba teguisemas miskisugune „Rewalia" nimeline lauluselts, kuid nähtawasti ei rahuldanud see paljuid, pealegi likwideeriti see kui iseseisew selts mõne aja pärast.

7. oktoobril 1865 tulid kaupmees Johann Trummere korterisse Wiru uulitsasse kokku tema sõbrad: magistraadi teendrid Georg Koppel ja Aug. Ed. Adamson, gümnaasiumi teender G. Winter, rätsepad J. London, J. Mühlbach ja Aleks. Rode, kammerteener G. Poldenberg, treial C. Johannson ja pärastine köster A. Asmuth. Need kümme meest otsustasid asutada Eesti lauluseltsi, kuid leidsid aga, et koosolijate praegune arw selleks liiga wäike on, et seltsi edukalt alustada, sellepärast otsustati järgmiseks pühapäewaks nendest laulusõpradest, kes selle mõttega päri, suurem koosolek kokku kutsuda sinnasamasse kaupmees Trummeri korterisse.

Kutse peale tulidki järgmisel pühapäewal, 10. oktoobril 1865. a. J. Trummeri korterisse kokku 47 meest, peaasjalikult käsitöölised, wäikekaupmehed ja magistraadi teendrid. Pärast seda, kui Georg Koppel koosolijatele oli koosoleku otstarwet seletanud, leidis igaüks „wäga tarwilikuks" meie rahwa harimiseks ja laulu mõiste elustamiseks ja edendamiseks seltsi asutada. Otsustati ühel häälel asutada selts, mis pidi nime kandma „Lauluselts Estoonia." Nädal aega hiljem, 17. oktoobril, waliti seltsi esimene juhatus, nimelt: Georg Koppel esimeheks ja kirjatoimetajaks, Johann Trummer kassahoidjaks ja teisteks juhatusliikmeteks Jakob Lilienberg ja Aleks. Rode.

Nüüd oli selts asutatud ja juhatusi walitud, kuid muret tegi koorijuhi leidmine. Wiimaks tuli üks juhatuse liige mõttele, paluda selleks Toomwaestekooli juhataja abi Treu. 24. oktoobril tuligi Treu seltsi koosolekule ja lubas juhtimise esiotsa tasuta oma peale wõtta. „Ja kõik seltsiliikmed olid rõõmuga täidetud, et asi nüüd edasi läheb." Laulutunnid määrati kindlaks iga esmaspäewaks kl. 8—10 õhtul.

Esimesele lauluharjutusele toob esimees Koppel kaasa misjonäri J. H. Tiirmanni, kes seltsi asutamise „Eesti rahwale wäga soowitawa ja kasuliku" leidis olewat, soowis seltsile õnne ja edu ja annetas sellele oma klaweri, paludes seda tarwitades ka teda Ida-Aafrikas meele tuletada. Igatahes oli see wist wana riist, sest poolteist aastat hiljem seda ära müües saadi ta eest ainult 15 rubla.

Kuidas laulmine Treu juhatusel edenes, sellest ei lausu protokoll midagi, küll leidis aga seltsi juhatus juba paari kuu pärast „tema wacwa rikkalikult wäärt olewat", et temale jõuludeks 1865 paar uuesthõbedast küünlajalga ühes küünlatega ja seinakell anneiada. 14. weebruaril 1866 teatas Treu, et tema rinnahaiguse pärast laulukoori enam juhatada ei saa ja soowitab juhatajaks linna orkestri muusikanti Ed. Bergmanni, kes olla „tubli lauluõpetaja."

Selts oli senini nähtawasti ilma põhikirjata töötanud, sest 23. mail 1866. a. tegi eestseisus esimehele Georg Koppel'ile kohuseks suwe jooksul põhikirja wälja töötada. Koppel sai selle tööga üsna kiiresti hakkama, nii et juba 19. juunil samal aastal põhikiri peakoosolekul heaks kiideti ja sellele 88 liiget alla kirjutasid.

Tähendatud põhikiri, mis nagu kõik selleaegsed protokollid on kirjutatud Saksa keeles, sisaldab eneses 11 paragrahwi. Selle põhikirja järele koosnes selts kolmesugustest liigetest: laulajatest, pealtkuulajatest ja auliigetest.

10. oktoobril 1866. a. pühitses selts oma esimest aastapäewa, kus igale külalisele ja seltsiliikmele seltsi kulul „üks klaas punschi" anti. Ettekanne algas terwitusega: „Tere armsad laulu-wennad", mispeale weel 10 laulu ette kanti. Pärast seda pidas seltsi esimees (protokollides nimetab ta ennast alati ainult kirjatoimetajaks) Georg Koppel eestikeelse kõne, mispeale adwokaat R. von Antropoff külaliste nimel seltsile õnne soowis ja teda elada lastis.

Huwitaw on, et seltsiliikmed nähtawasti alles peale wõõraste lahkumist julgesid oma eestikeelega wälja tulla, sest kooliõpetaja G. Rosenberg peab eestikeelse kõne ja liikmed laulawad kõikidele Eesti lauluseltsidele terwitusi, eriti aga „Wanemuisele" Tartus — ta elagu.

„Estonia" laulukooril, kui ainukesel Eesti laulukooril tol ajal Tallinnas, tuli mitmel puhul awalikkudest pidustustest osa wõtta. Nii paluti „Estonia" koori 24. juunil 1867. a. uue ehitatawa Jaani kiriku risti ülespanekul torni telingutel laulda, samuti paluti ka uue kiriku pühitsemisest 17. dets. samal aastal lauluga osa wõtta.

1867. a. sügisel palutakse seltsi passiiwliige Roman v. Antropoff seltsi „presidendiks." See näis olewat miskisugune auamet, sest passiiwliikmena ei wõinud tema kuuluda eestseisuse hulka, kuid tähtsamatel juhtumistel küsiti temalt nõu. Mis sarnase sammu põhjuseks oli, seda kahjuks ei tea. Kuid ei ole põhjust oletada, et see eriline kummardamine sakste ees oleks olnud. Olid ju seltsi eesotsas magistraadi teendrid, kes juba oma teenistushuwides oleks wõinud paluda presidendiks mõnda raeherrat, kellel tol ajal igatahes suurem kaal oli, kui noorel algajal adwokaadil. Kuid nähtawasti tundis selts tarwidust mõne haritlase kui juhtiwa jõu järele. Eneste hulgast sarnast saada ei olnud.

Huwitaw on, warsti pärast selle saksasoost presidendi ametisseastumist otsustab eestseisus, et kõik seltsi asjaajamine tulewikus tuleb Eesti keeli pidada. Kogu 1868. a. kestel on seltsi tegewuses erilist hoidust näha, isegi eestseisus tuleb alles 26. aug. esimest korda sel aastal kokku. Ei ole isegi miskisuguseid kawatsusi märgata. Koor näikse aga siiski hoolega koos käiwat, sest koorijuhataja nime leiame iga protokolli all.

Elawust toob seltsi ellu märtsikuu 1869. a., kui „Wanemuisest" tuleb kutse juunikuus ärapeetawale laulupeole. Otsustatakse laulupeost osa wõtta ja selleks walitakse koorist 10 paremat lauljat wälja. Kutses oli palutud seltsi lippu kaasa wõtta, aga kust seda lippu wõtta, kui kassa tühi oli. Pandi siis isekeskis kokku 13 rubla lipuriide ostmiseks, muist pidi wõlgu jääma, üks liige lubas lipule pealkirja ja teine warda teha. Otsustati ka rinnamärk tellida, mis pidi kujutama neitsit lüüraga. (See on jäänud tänini seltsi märgiks).

(Järgneb.)

Kellel aega wähe,

loeb esmaspäiwiti wara hommikul ilmuwat

"Nädala Postimeest",

kus terwe nädala sündmused selgelt ja lühidalt on kokku wõetud. Kõik muu on „Nädala Postimehes" iseseisew.

Agronoomiline abiandmine Tartumaal.

Agronoomilise abiandmise töö on iga aastaga laienenud. Tööd on püütud teha rohkem näitlikuks, tegelikuks, mis ka põllumeeste keskel suuremat usaldust on wõitnud kui teoreetilised seletused.

Siiski on ka weel praegu põllumajanduslise teadmiste laialilaotamise tähtsamaks abinõuks kursused ja koosolekud ja ainult nende kõrwal on tarwitusele wõetud ka tegelikud tööd.

1924. a. on Tartu maakonnas peetud 47 kursust karjakaswatuse ja põllutöö üle ning 2 majapidamise kursust. Kursuste kestus 7—20 päewa. Kogusummas on loenguid peetud kursustel 1076 tundi, tegelikkude tööde juhatamise peale on tarwitatud 163 tundi. Osa wõttis 3579 inimest, neist mehi 1813. Asunikke oli kuulajate hulgas 743.

Kõnekoosolekuid korraldati 16, osawõtjaid 1692, kongresse oli 6, osawõtjaid 2530.

Kursuste ajal on instruktorid, nii omad kui ka wäljastpoolt, ettelugemisi pidama kutsutud, instruktorid on nõu ja juhatust annud 253 korral.

Wäetiskatseid korraldati 60 majapidamises kokku 83. Kesaharimiskatseid algatati 14 majapidamises.

Weekahjude kindlaksmääramiseks tuli maakonna põllumajanduse osakonnal üle waadata üle 40 majapidamise.

„Põhimõttelikult" ei toeta kaitseliitu.

Oktoobri lõpul korraldas Tartu malewa 2. malewkonna kodukaitse ühing „Bürgermusses" pidu oma malewkonna heaks, kus muuseas oli korraldatud lillelaud. Selleks olid mitmed kohalikud lilleärid lilli annetanud. Pöörati ka Sassi lilleäri poole (Suurturg nr. 3) samasuguse palwega, kuid saadi eitaw wastus ühes lisandusega, et Sassi äri „põhimõttelikult ei toeta kaitseliitu annetustega."

Ei ole ju kellegil kohuseks annetada, see on wabatahtlik asi ja oleneb annetaja sümpaatiast teatawa asutuse ehk ettewõtte wastu. Kuid ütelus põhimõttelikust kaitseliidu mittetoetamisest lõhnab juba millegi muu järele, millest kodanikud ise wõiwad järeldusi teha.

Tähelepanemiseks kooliterwishoiu näituse asjus.

Kooliterwishoiu näitusele wäljapandawad asjad pidid 20. now. terwishoiu muuseumile ära saadetud olema. Seda tähtaega ei saa mitte palju pikendada, kuna näitus juba 28. now. algab.

Asju wõetakse muidugi kuni näituseni ja ka peale selle wastu, sest näitus jääb kestma terwishoiu muuseumi alalise kooliterwishoiu näitusena. Kuid üleriiklise kooliarstide päewa puhul 28. ja 29. now. oleks wõimalik laiematel hulkadel, nii arstidel kui õpetajatel wäljapanekutega tutwuneda.

Sellepärast on wäga soowitaw, et wäljapandawad asjad kohe ära saadetaks ehk toodaks.

Eriti olgu siinkohal selle peale tähelepanu juhitud, et kui need, kellel asju wälja panna oleks — kulude ja teiste raskustega arwestades — ise näitusest osa wõtta ei soowi, wõtab muuseum wäljapanekute korraldamise oma peale, pannes asjade juure wäljapanijate nimed ja soowikorral lähemad seletused.

Wäljapandawad asjad tulewad saata ehk tuua E. terwishoiu muuseumi, Tartu, Aia tän. 46.

I. Eesti Filmstuudio,

mis haridusministeeriumis registreeritud, on asutatud Tallinnas 1923. a. näitejuhi B. Kusbocki poolt. Seni on endised õpilased wõrdlemisi hea eduga esinenud ja üksikud juba Saksa- ja Prantsusmaal tunnustust leidnud, nimelt prl. E. Leiter „Bavaria-Filmis" ja hra J. Nõmmik kuulsas „Albatros-Filmis". Et meie tärkawas filmitööstuses puudus tundub eriharidusega tegelastest, jatkab stuudio oma õppetööd Tartus. Õppetöö algab esmasp., 23. skp. Et mitte harilikku tööd segada ning pakkuda laiematele ringkondadele osawõtu wõimalust, on ette nähtud õhtune õppetöö kl. 6—9. Praktika: o.-ü. „Taara-Filmi" lawastustel.

Rekwireerimise asjade likwideerimine.

Rekwireerimise ja sõjakahjude hindamise peakomisjon lõpetab oma tegewuse käesolewa aastaga. Et nimetatud komisjoni wastu riigikohtus on terwe rida kaebusi tõstetud, siis tahetakse kohtus nende arutamisega enne komisjoni likwideerimist lõpule jõuda. Sellepärast on riigikohtu administratiiw-osakonna terwe istang 3. dets. pühendatud nimetatud komisjoni wastu tõstetud kaebuste arutamiseks.

Kõned, koosolekud ja pidud.

Kommertsgümnaasiumi õpilasühingu aastapidu korraldatakse täna õhtul kell ½8 „Bürgermusse" ruumis. Sellest peost peaks igaüks juba selle põhimõtte pärast osa wõtma: kes meist ei tahaks noori toetada. Pealegi on peo eeskawa täiuslik õpilaste wõimete seisukohalt: õpilaste orkester kannab hra A. Wirkhaus'i juhatusel kaks pala, meeskoor ühes orkestriga kannab dir. Tubini juhatusel kuulsa klassiku Sibeliuse „Ateenlaste laulu", kuna segakoor tuntud muusikamehe hra H. Andreae juhatusel neli Lüdigi ja ühe Kõomäe laulu ette kannab. Peale nende weel kawas plastilised ettekanded prl. O. Reinsoni juhatusel ning näidend „Õnnis herra isa" hra Põderi juhatusel.

Peokorraldajad, noored, loodawad, et nende tööd hinnatakse ja nad saalitäie publikumi ees esineda wõiwad.

8. linna algkool

korraldab laupäewal, 21. skp. kooli heaks 1. algkooli ruumes (Kroonuaia tän. 7), pidu-õhtu mitmekesise eeskawaga. Algus kell 8 õhtul.

Tartu Esperantistide selts

korraldab perekonna-õhtu laupäewal, 21. skp. Kristliku noormeeste ühingu ruumes kl. 7 õ. ühingu liikmeile ja kutsutud wõõrastele. Kawas on mitmesuguseid muusikalisi ettekandeid ja tants.

Õppursõdurite koosolek.

Tartu ülikooli õppursõdurid peawad esmaspäewal, 23. skp. ülikooli peahoones audit. 5, kl. 6 p. l. koosolekut.

Teater ja muusika.

„Wanemuise" teatris

homme, laupäewal, teist korda „Anneliese", mis esietendusel sai harulda selt sooja wastuwõtu osaliseks ja mida on tunnustatud üheks stiilsemaks lawastuseks opereti alal, mis julgesti wõib wõistelda Tallinna omadega.

Pühapäewal „Naiskurat", see harulda ne meisterteos, mis oma kõigest kolme tegelasega wiie waatuse kestel hoiab waataja huwi pingul, mida tunnustab nii esietenduse publik kui ka arwustus.

„Prints Hagenis" näeme R. Wagneri „Nibelungi sõrmuse maailma läbi ameeriklaste ilmawaate prisma, mis juba iseendast huwitaw. Näidendi sündmustik kuulub omapärasemate hulka. Lawastus W. Mettuselt, nimiosas R. Klein, uued dekoratsioonid W. Haas'ilt. Muusika 1., 2. ja 4. waatuses Wagneri tetraloogiast, ainult 3. waatuses moodne tantsu-muusika. Kaastegew kogu orkester.

„Wanemuise" talitus.

Surnute püha kontserdi

korraldab Miina Hermanni laulukselts pühap., 22. skp. Pauluse kirikus. Kawas on klassikud (Palestrina, Rossini, Tosti, Mendelsohn, Händel, Bortnjanski) kui ka Eesti autorite laulud.

Huwitawamaks numbriks dramaatiline Inflammatus — jagu Rossini „Stabat mater'ist" — koori, pr. Hellmann'i ja oreli ettekandel.

Paar Miina Hermanni uuemat koorilaulu tulewad esimest kord ettekandele.

Peale koori esinewad weel laulujõud — pr. Kikerpill, pr. Hellmann ja hra Jürgenson, kõik hra Stahlbergi klassist.

M. H. Lauluseltsi samm — Tartu wana traditsiooni järele, surnutepühal wõimaldada warikse muusika kuulmist, ei tohiks tähelepanemata jääda.

Aleksander Moshuhini kontsert.

Aleksander Moshuhin, kes laulab täna „Wanemuises", on praegusel ajal Schaljapini kõrwal üks kuulsamatest Wene bassilauljatest. Tartus esines see suur kunstnik 1914. a. määratute kiiduawalduste saatel, sellepärast wäärib ka kontsert erilist tähelepanu.

Kontserdil on kaastegew Kleo Karini.

„Wanemuise" talitus.

Aleksander Arderi kontsert „Wanemuises" 25. nowembril.

Meie parem ooperilaulja Aleksander Arder, kes tagasi jõudnud oma kontsertreisilt Lätis, mis hiilgawalt korda läks nii rahwa osawõtu, kui arwustuse järele, annab oma ainukese kontserdi „Wanemuises" kolmapäewal, 25. now. Akadeemiline noorsugu, millest A. Arder wõrsunud, peaks eriti elawat huwi nimetatud kontserdi wastu tundma. Pileti hinnad kõigile kättesaadawad, 200—50 margani. Eelmüük algab täna.

Tartu—Peetri Kirikukoori

lauluharjutus on reedel, 20. nowembril s. a., kell ½9 õhtul koguduse leerisaalis. Harjutusele tulewad Surnutepüha laulud ja sellepärast kõikide lauljate ilmumine tarwilik. — Laulmine on kirikus pühapäewal, 22. nowembril s. a., kell 10 homm. ja enne seda — kell 9 homm. — on harjutus leerisaalis.

Juhataja A. Wirkhaus.

Wäga tähtis käsiraamat
igale ärile, tööstusile, ametiasutusele kui ka igale üksikule isikule on
Tartu linna elanikkude aadressraamat.
Hind 100 mk.
Saada weel wähesel arwul E. K.-Ü. „Postimehe" raamatukpl., Suurturg 16.

Wõidate 1.250.000 marka,
kui „Wanemuise" rahalise loterii 2 tähte omandate. Loosimine ilma edasilükkamata 14. märtsil.

Miina Hermanni lauluseltsi lauluharjutus täna kell ½9 õ. Naisseltsis. Kõikide ilmumine tarwilik.

Üliõpilaskonna segakoori järgmine harjutus kõigile lauljatele on pühapäewal, 22. now. kl. 12 p. E. N. K. S. tütarlaste gümn. ruumides. Päewakorras uus laul.

Akadeemilise meeskoori harjutus on täna kell kümme õ. Kroonuaia t. 7.

ü. E. Noorsoo ühenduse Tartu osakonna lauluharjutus on reedel, 20. nowembril kell 8 õhtul karskusliidus. Harjutusel „Murueide tütar."

Pärast harjutust nootide teooria tund.

Kiriklikud teated.

Peetri kirik.

Reedel, 20. nowembril kell pool 7 õhtu 2. jalawäe rügemendi aastapäewal jumalateenistus armulauaga. Laululehed. Õp. J. Treumann.

Maarja kirik.

Surnutepühal, 22. nowembril k. 10 e. l. jumalateenistus armulauaga. Laululehed. Õpet. R. Funcke.

Pauluse kirik.

Surnutepühal, 22. nowembril kl. 10 e. l. jumalateenistus armulauaga. Õpet. G. Knüpffer.

Kell 4 p. l. liturgiline jumalateenistus. Laululehed, koorilaul. Õpet. A. Habicht.

Õnnetused ja kuritööd.

Noored wargad tabatud.

Mõni aeg tagasi teatas kriminaal-politseile Amalie Rindeberg, et tema korterist, Narwas, Balti tän. 10, ajajooksul mitmesuguseid kuld- ja hõbeasju 11.600 marga wäärtuses ära warastatud. Algatatud juurdlemisel selgus, et warguse toime pannud kahjukannataja enese 16-a. poeg Fritz, kes warastatud asjad Arnold Poolile edasi andis mahamüümiseks. Wiimasel läksi korda kellegi August Plahwardi kaasabil osa warastatud asju Narwas maha müüa, osa aga oli Tallinna saadetud. A. Pool on 16 a. ja A. Plahward 19 a. wana. Wiimane on juba ennemalt kuritegusid toime pannud, mispärast 1 aasta 8 kuud Harku koloniis „kursustel" olnud. Asjaosalised on süü ülestunnistanud. Asjade müütamisel oli A. Plahward ostjale kullasepale ette näidanud A. Pooli isikutunnistuse ja tõenduseks, et asjad tema omad, A. Pooli nime alla kirjutanud. Sellega on A. Plahwardi süütegude register weelgi suurenenud ja nüüd ei aita enam Harku kolonii, waid temal tuleb kõrgemasse õppeasutusse — wangimaija — minna.

—te.

Õnnetus rehepeksu masina wedamisel.

15. skp. juhtus Puurmani wallas Saare metsawahi talu lähedal õnnetus rehepeksu masina wedamisel. Üks masinawedajatest A. Prihu jäi ümberkukkuwa masina alla ja sai raskesti muljuda, et talle arstiabi anda tuli.

Kohus.

Kontroll-assistent mitu wargust korda saatnud.

Weebruarikuus k. a. sai politsei teada, et Wara wallas Aleksander Sibulil 4500 marka raha ja üks kuldsõrmus, mille wäärtus 20.000 marka, kaduma on läinud.

Ülekuulamisel seletas Sibul, et kedagi wõõrast majas pole käinud peale Tammistu kontroll-assistendi Salme Pusta, kes warguse korda saatnud. Perenaine olla järsku tuppa läinud ja näinud, kui Pusta kummutid rewideerinud. Kohtus tunnistab Pusta ennast süüdi wargusės.

Kohus leidis, et talupidajad Pustat, kui lugupidamises seiswat isikut oma lukustamata ja lahtiselt olewa waranduse juure üksinda tuppa usaldasid, kuna Pusta aga usaldust kurjasti on kasutanud ja mõistis Salme Kaarli t. Pusta, 20 a. wana, 1 kuuks aresti.

Samuti warastas Pusta Wara wallas oma ametikohuste täitmisel olles Alma Fuchs'il 2 pudelit lõhnaõli ära, mille wäärtus 6000 marka. Kohus karistas teda selle eest 1½-kuulise wangistusega.

L.

Halwa worsti walmistaja karistatud.

Detsembrikuus l. a. wõttis terwishoiu politsei Tähe tän. asuwa Ernst Götschi worstikauplusest worsti proowe, mis tema oma tehases walmistatud.

Analüüsi läbi selgus, et worstid sisaldawad rohkesti wett ja on wõltsitud tärklisega.

Kohus leidis Ernst Götschi süüdi olewat oma worstitehases müügiks wõltsitud worstide walmistamises, mis rohkem weti sisaldawad, kui määrused lubawad ja tärklise-a wõltsimises ning mõistis Götsch'ile 3000 marka rahatrahwi ehk maksujõuetuse korral karistada 10-päewase arestiga.

L.

Elektri pirn noortele hirmu teinud.

Jaanuarikuus l. a. tabas politsei alaealise kurjategija Jaan Sooru, kes seletas, et on alaealise Aleksander Wardjaga Suurel turul asuwa maja nr. 10 koridorist elektri pirne ja Laias tän. asuwa ohwitseride kasiino koridorist elektri pirne warastanud ja ära müünud pagariäri omanikule Johan Luhale.

Kohus mõistis warguse eest Jaan Karli p. Sooru, 16 a. wana, 2 kuuks wangi ja Aleksander Hansu p. Wardja, 13 a. wana parandusmaija ning Johan Jaani p. Luha, 31 a. wana, warastatud kraami ostmise eest 1 kuuks aresti.

L.

Margariini müüja sisse kukkunud.

Nowembrikuus 1923. a. ilmus Tähe tän asuwasse Sophie Warblase würtsipoodi keegi meesterahwas ja pakkus wõid müüa. Warblane oli nõus wõid ostma ja ostis tundmata meesterahwa käest üle 20 naela wõid, makstes 100 m naelast.

Järgmisel päewal wõid tükkideks lõigates selgus, et wõi sisaldab ümber ringi ainult pool tolli wõid, kuna sees margariin leidus.

Kirjeldatud tundemärkide järele läks politseil korda tabada politseile tuntud kurjategijat Artur Teder'it, keda rahukogu 6 kuuks wangi mõistis.

L.

Kooli puid kaduma läinud.

1923. ja 1924. a. märkas Tartu 5. algkooli juhataja, et aja jooksul puid kaduma läheb.

Juurdlusel selgus, et kooli teenija Helene Leppik puid warastab ja warastatud puid edasi on annud Anna Saks'ile ja Anu Aso'le.

Kohus mõistis Helene Leppik'u, 47 a. wana, 3 kuuks wangi, Anna Saks'i 42 a. wana, warastatud puude wastuwõtmise eest 1½ kuuks wangi ja Anu Aso, tingimisi 1½ kuuks wangi.

Rahukogu esimehe G. Seene ja notaarius H. Kaspersoni protsess.

Riigikohtu üldkogu asja arutamas.

Käesolewas protsessis on tegemist puhtjuriidiliste küsimustega — notariaal seaduste ja kreposteerimise korra rikkumisega.

See süüdistusasi oli juunikuu algul riigikohtu kriminaal-osakonna Wiljandi wäljasõidu istangul arutusel. Mõlema kohtualuse wastu oli süüdistus tõstetud ametialaliste kuritegude kordasaatmises.

Kohus leidis mõlemate süü osaliselt tõendatud olewat ja karistas Gustaw Seent notaariuse ja rahukogu esimehe kohalt tagandamisega, peale selle karistati teda weel noomitusega, milline karistus aga eelmise karistusega kaetuks loeti, lõpuks määrati weel Seenele karistuseks 3 nädalat aresti, kuid iganemise tõttu otsustati teda sellest wabastada.

Hermann Kasperson mõisteti neljaks kuuks kindlusesse.

Selle otsusega ei jäänud süüdimõistetud rahule ja esitasid apellatsioonikaebuse riigikohtu üldkogule, missugune kohus käesolewal juhusel apellatsiooni instantsiks on. Eesti kohtute ajaloos on see esimeseks juhtumiseks, kus riigikohtu üldkogul tuleb apellatsiooni instantsina tegutseda. Asja arutamine üldkogus oli määratud eilse päewa peale.

Eile punkt kl. 12 astus riigikohtu üldkogu kohtusaali, et asuda asja arutusele. Eesistujaks on riigikohtu administratiiw-osakonna juhataja Puusep, teisteks kohtuliigeteks riigikohtunikud Arro, Werhoustinski ja Palwadre ning kohtupalati wanem esimees Reichmann ja Tallinna-Haapsalu rahukogu esimees Wahtramäe. Prokuröri kohal wiibib riigikohtu prokuröri abi Luiga, sekretäriks on riigikohtu ülemsekretär Anilin. Kaebealust Seen't kaitseb adw. Teemant, Kasperson'i adw. Th. Rõuk ja Ferd. Karlson. Ka kaebealused on isiklikult kohtusaali ilmunud.

Algab asja arutamine. Eesistuja loeb ette riigikohtu kriminaal-osakonna poolt ülesseatud süüdistuseks ettepandud küsimused ja wastused, mis kohus peale asja arutamist on annud. Selgub, et kaebealuste süüdistuseks on ülesseatud terwelt 21 küsimust. Edasi kannab eesistuja ette riigikohtu kriminaal-osakonna motiweeritud otsuse. Kantakse weel ette tunnistajate seletused ja ekspertide arwamised.

Tunnistajate seletuste awaldamisest selgub, et terwe see protsess on alguse saanud kellegi Mõisaküla alewis elutsewa Sihweri kaebusest.

Peale tunnistajate seletuste ja apellatsiooni kaebuse awaldamist kuulutatakse lõunawaheaeg.

Peale lõuna waheaega algawad poolte waielused. Esimesena saab sõna prokuröri abi Luiga, kes toetab süüdistust sel määral, nagu see on kindlaks tehtud riigikohtu kriminaal-osakonna otsusega. Leiab, et siin on süüdi lohakuses ja wõimupiiridest üle astumises, ja et ei ole ilmsiks tulnud teises kohtu astmes ühtki asjaolu, mis seda ümber lükkaks. Leiab, et süüdistus on kindlaks tehtud ja karistus on täiesti seaduse päraselt määratud, sellepärast ei ole kriminaal-osakonna otsuse muutmiseks põhjusi. Samuti on kindlaks tehtud kriminaal-osakonna otsusega Kaspersoni süü tema wõimupiiridest üleastumises ja ka karistus, mis temale määratud, on seadusepärane. Prokuröri kõne järele saawad sõna süüaluste wolinikud, kes peatawad üksikasjaliselt iga süüdistus-punkti juures, milles nende wolitajad esimeses kohtu astmes on süüdi mõistetud. Leiawad, et süüdimõistwad otsused on ekslikult tehtud, sellepärast paluwad riigikohtu kriminaal-osakonna otsust ära muuta ja kaitsealuseid õigeks mõista.

Toimetuse töö lõpul kestsid kaitsjate kõned edasi. Otsust oodati hilja õhtul.

Walitsuse erakorralisel koosolekul.

Eile kl. ½2 astus walitsus erakorraliseks koosolekuks kokku, et seisukorda, mis mõne arupärimise wastuwõtmisel tekkinud, kaaluda. Koosolekul on kuuldawasti põhimõtelikkude küsimuste üle mõtteid wahetatud.

Kell ½7 õhtul jatkati koosolekut, mis „Postimehe" ilmumisel edasi kestis.

Kristlik rahwaerakond seisukorda kaalumas.

Kristlik rahwaerakond pidas eile õhtul pärast riigikogu koosolekut Toompeal nõu, millest ka end. riigiwanem Dr. Akel osa wõttis.

Lühemad teated.

Berliinist, 18. now. (Trj.) „Corriere della Sera", tuntud Itaalia wabameelsete häälekandja, on arwatawasti sunnitud lähematel päewadel ilmumist lõpetama. Põhjuseks on fascistlise walitsuse terawad surweabinõud wastasrinna ajalehtede wastu.

— Potsdami kohus mõistis tuntud Saksa aadlidaami krahwinna Bothmer'i 1 aastaks wangi wähemalt 10 warguse eest, mis ta paremas Saksa seltskonnas toime pannud oli.

Londonist, 18. now. (Trj.) Briti tööministeeriumi teatel wäheneb läinud nädalal Inglismaal tööta tööliste arw 9.500 wõrra. Tööta töölisi on nüüd 1.198.000, seega üle 20.000 wähem kui läinud aastal.

„Ekonomitscheskaja Schisn" teatel on praegu Moskwa kubermangus 135.771 tööta töölist, sellest arwust on 104.961 Moskwas.

Riigikogu.

Sekretärid puuduwad.

Riigikogu eile õhtuse koosoleku algus wenis. Nagu selgub — sellepärast, et sekretärid kohal polnud. Kolmest sekretärist on üks, nimelt hra Piiskar haige, kuna Holberg ja Raudkepp puuduwad. Juhataja, abiesimees Kalbus tahab rewolutsioonilisel teel sekretäärima panna riigikogu kantselei juhatajat. Wiimaga ei söanda. Hakatakse sekretäre telefoni teel taga otsima ja saadakse wiimaks hra Raudkepp kottu kätte. Tema päralejõudmisel kell 5,25 wõib koosolek algada.

Loetakse ette Läti saeima presidendi telegramm riigikogu esimehe terwitustelegrammi peale 7. aastapäewa puhul.

Telegramm wõetakse wastu käteplaginaga.

Töökaitse komisjoni antakse Johansoni poolt esitatud palga alammäära seaduseelnõu, millega 3-liikmelise perekonna palga alammäär oleks 10.727 mrk. 33 penni kuus.

Laewasõidu laenufondi ja selle kasutamise seadus antakse rahaasjandus komisjoni, selle järele wõetakse waielusteta 3. lug. wastu.

5. seaduse-eelnõu.

Tagasi lükatakse Balti eraseaduse § 945 tühistamise seadus.

Koosolek lõppes peale wähemaid waielusi kl. 7.55.

Sport.

Käsipall.

Linnadewaheline naiste kohtamine wõrkpallis.

Laupäewal külastab Tallinna E. S. S. Kalewi wõrkpalli naiskond Eesti Ak. Sp. Kl. naiskonda. See on esimene sarnane wõistlus Eestis ja pakub Tartu käsipalli publikumile iseäranis suurt huwi.

Eelwõistlused Tartu—Tallinna suurkohtamiseks.

Pika sekelduste järele on wiimaks E. K. L-ga kokku lepitud Tartu—Tallinna waheliste wõistluste pidamiseks korw- ja wõrkpallis. Nii leiab aset esimene kohtamine pühapäewal, 29. skp. Tartus ja teine detsembrikuu alguses Tallinnas.

Laupäewal on Tartu A ja B meeskondade wahel kohtamine wõrk- ja korwpallis, kus meeskonnad lõpulikult kokku seatakse. Neljapäewal wõistleb linnameeskond wiimast korda „Makkabi'ga". Sellele järgneb mõnepäewaline puhkus, et täie jõu ja tahtmisega Tallinnale wastu hakata.

Keskkoolide tsükl.

Hulga tähtsate wõistluste järele, mis laupäewal peetakse, kohtawad keskkoolide tsüklis ainult üks paar: Tartu tüt. gümnaasium — Kommerts gümn. Algus kell 8.15 õhtul.

Järgmine wõimlemise- ja mänguõhtu õpetajaile on teisipäewal, 24. now. kell 8 õ. jällegi Treffneri gümnaasiumi wõimlas, sest enamuse soow oli iga nädal koos käia. Et esimene õhtu rõõmustawal wiisil 20 osawõtjat kokku oli toonud, siis loodan teisel ja järgnewail õhtuil weel rohkem. Kolmas tund on pühapäewal, 29. now. k. 4 p. l. Laias tänawas, Saksa wõimlemisseltsi wõimlas hra Engelbrechti juhatusel.

A. Kalamees, sektsiooni esimees.

Male.

Moskwa malceturniir.

Neljanda wooru tulemused: Yates 0 — Capablanca 1, Rubinstein 1 — Gotthilf 0, Rabinowitsch 0 — Bogoljubow 1, Genewski 1 — Sämisch 0, Bogotõrtschuk 1 — Subarew 0, Werlinski 1 — Spielmann 0, Réti 0 — Tartakower 1, Torre 1 — Löwenfisch 0, Hotimirski 0 — Marschall 1. Romanowski oli waba. Partii Grünfeld — Lasker jäi pooleli. Kolmandas woorus pooleli jäänud partiid Lasker — Romanowski ja Marschall — Torre lõppesid Laskeri ja Torre wõiduga.

Wiies woor: Lasker 1 — Yates 0, Gotthilf 0 — Rabinowitsch 1, Sämisch ½ — Bogotõrtschuk ½, Capablanca ½ — Rubinstein ½, Tartakower ½ — Torre ½, Bogoljubow 1 — Genewski 0, Spielmann 1 — Réti 0. Teised partiid jäid pooleli. Marschall oli waba.

Kirjawastused.

E. J. Petseris. Kiriku ehitamise lugu on awaldamiseks liiga pikk.

Ilmade ülewaade.

Neljapäewal: Kõrgebari ulatub Iirimaalt üle kogu Kesk-Euroopa Musta mereni, tema maksimum (779 mm) Lembergis. Madalrõhkkond Nordkapi juures (789 mm) ning liigub arwatawasti kagupoole, tema mõjul puhuwad Kesk-Rootsis ja Soomemaal kõwad läänepoolsed tuuled paiguti 8 palli.

Loodetaw ilm reedel: Merel kõwa, sisemaal keskmise kiirusega Läänekaarte tuul, suur pilwitus, sademed, temperatuur muutuseta.

Met. obs.

Wastutaw toimetaja A. Jürgenstein.
Wäljaandja Jaan Tõnisson.
Trükitud „Postimehe" trükikojas, Tartus.

Kes haigeks ei taha jääda,
see lugegu ajakirja
„Terwist"
Tellimisi wõtawad wastu kõik postkontorid ja „Postimehe" tellimiste wastuwõtjad.

2-ne jalgwäe rügement (1917—1925)

pühitseb 21. nowembril oma 8-dat aastapäewa.

Kui teadlikumad eestlased pärast Wene rewolutsiooni omakaitset hakkasid organiseerima, koondasid end ka 1917. a. suwel Helsingis 128 jalgwäe diwiisi osade Eesti sõjamehed. Peale kodumaale jõudmist pandi neist alus 21. nowembril 2. jalgwäe rügemendile — asukohaga Wiljandis. Ta oli enamlastele pinnuks silmis domineeriwa rahwuslise meeleolu pärast. Ja kuigi — peale organisatsiooni loomise — suurt midagi ära teha ei suudetud, läks korda siiski osa riisumist lahkuwate Wene wägede poolt ära hoida ja 23. weebruarist 1918. a., peale H. Põõgelmann'i ja teiste põgenemist, kuni sakslaste tulekuni teostada kohalist wõimu. Pidulikumaks aktiks wõib nimetada maapäewa wanemate kogu manifesti teatawaks tegemist 24. weebr., millega Eesti iseseiswaks riigiks kuulutati. Sakslaste tulekul interneeriti rügement ja korduwalt soowitati Saksa kindral-komando käsutusse astuda, millest tolleaegse rügemendi ülem kolonel Unt ära ütles. Pärast seda anti käsk: rügement likwideerida ja mehed saadeti koju.

Organisatsioon oli lõhutud, aga waim elas edasi!

Peale liitlaste ja Saksamaa poolt alla kirjutatud sõjariistade rahu awanes wõimalus uuesti kokku tulla. 17.—21. nowembri (1918) wahel registreeriti wabatahtlikud ja ajutise walitsuse käsul koondus rügement — asukohaga juba Tartus.

Ei saa ka tänu awaldamata jätta kohalikkudele organisatsioonidele ja seltskonnategelastele, kes igapidi, küll moraalselt ja materjaalselt, formeerimisele lahkelt kaasa aitasid.

Usu, relwade, warustuse puudumine, okupatsiooni wõim, rahwa äärmiselt langenud meeleolu ja walgekaartlaste äraandmine — olid tegurid, et rügement pidi oma kodukolde — Tartu — waluga südamega 20./21. dets. maha jätma.

Ajaloolistest Aidu lahingutest algas pööre ja wõidukäik. Juba 17. jaanuaril 1919. a. oli rügement üks neist, kes enamlasi Reola-Wana-Kuuste mõisa juurest taganema sundis; jaanuarikuu lõpul Ahja m. raioonist põgenema lõi ja 4. weebruaril Petseri wabastas. Selles ümbruses algas tõsisem ajajärk. Külad käisid waheldumisi käest-kätte, kuid ei taganetud. Kõige raskemaks kujunes seisukord, wahetpidamata lahingutes olnud ja kokku kuiwanud wäeosale aprilli lõpus ja mai alguses Munamäe piirkonnas, kui waenlane Wõru järele käe sirutas. Õnnelikult lõõdi tesstwad pealetungid tagasi. Järgnes sõjakäik kaugele Lettgalliasse meie naaberrahwa wabastamiseks.

1. augustil 1922. a. liideti rügemendiga Kuperjanowi partisaanide pataljon, mille Paju lahingus langenud esimesele formeerijale ja juhile hiljuti tänutäheks hauasammas awati. Partisaanid on kõigil wäerinnetel otsustawaid operatsioone kaasa teinud. Tuleb weel ära märkida, et nad 14. jaanuaril 1919. a. Tartu wabastasid ja eriti alla kriipsutada kuulsamat lahingut Wõnnu linna juures — Landeswehriga.

Need kaks wana wabadussõja weteraani pühitsewad aastapäewa. Hälli juurest peale tabas neid ühine saatus. Wõitlustes waenuwäljal sirgusid nad suurteks ja kaswasid kangelasteks. Isamaale andsid nad — kõik, mis neil anda oli — elu! Walwasid ka langenud kaaswõitlejate põrmu rahu, et see rüwetatud ei saaks.

Selle mälestuse puhul on 20. skp. kell ½7 õhtul Peetri kirikus õp. Treumanni poolt jumalateenistus armulauaga rügemendi perele. Järgmisel päewal: kell 11 paraad „Lembitu" kasarmute platsil; kell 12 sealsamas ühine lõuna ja kell 8 õhtul „Sõdurite kodus" segaeeskawaga pidu.

W. J.

Korter, 2 tuba pliidiga, üürile anda. Kiwi tän. nr. 60, krt. 2.

Kahetoalist **korterit** sõõgiga wajab wäikearwuline intelligent perekond. Teatada sit. „A. K." all.

Ametikäija neiu ehk naisüliõpilane wõib **kaasüüriliseks** tulla. Herne tän. 37, krt. 7, hoowimaja.

Üliõpilane wajab hästi **möbl. tuba.**

Soowitan erasisseläiguga. — Pakkumised ühes tingimistega kuni 22. now. sit. „P. M." all.

Piimapood, wähese laudaga, ajakohaselt sisse seatud, ära anda. Küsida Aia tän. 43.

Klaweer üürile anda Jaani t. 12, krt. 2.

Koer (Bulldog) on tulnud Jaama tän. 101. Omanik wõib kätte saada kuulutuse tulu ja sõõgi raha eest.

Aurupritside osakonna
1 rühma ülema

Jakob Martin'i matmine

pühap., 22. now. 1925. a.

Kogumine pritsimajas kell 1 lõunal.

Peamees.

Wanemuise teater

Laupäewal, 21. now. kl. 8 õ.

Teist korda

Anneliese

Richard Kessleri operett 3 w. Robert Winterbergi muusika.

Lawastus ja tantsud: **Elli Põder-Roht.**
Muusikajuht: **J. SIMM.**
Dekoraator: **W. HAAS.**
Laulude sõnad müügil.

Üli- ja koolilõpil. pääsetähed makswad.

Pühapäewal, 22. now. kl. 8 õ.

Naiskurat.

Karl Schönherri tragöödia piltiwalwurite elust 5 waatuses.

Üli- ja koolilõp. pääsetähed makswad.

Tallinna Draama-Stuudio.

Saksa teatri ruumes.

Laupäewal, 21. now.

Gaas II.

G. Kaiseri 3-aktil. draama.
Lawastus F. Põldroos.
Lawaehitus H. Olwi.

Pühapäewal, 22. now.

Improvisatsioonid juunis.

M. Mohr'i komöödia 3 waat.

Näitejuht Rud. Engelberg.
Algus kell 8 õht. 0

Pääsetähed 150—20 margani, eelmüügil Esto-Muusika äris ja J. Raudsepp'a raamatukaupl.

Elwa Wab. Tuletõrje Selts korraldab pühap., 22. now. s. a. omis ruumes

suure näokatte-pidu

auhindadega. I auhind 1000 m. jne. Pidutoimkond.

Kahekordne hea krae maksab 85 marka.

Müügil
A. Pääsukese äris
Promenadi tän. 2.

Müün: Kuld laulatussõrmuseid
„ kihlasõrmuseid
Kameebroshe odawa hinnaga!

Ostan: wana kulda, hõbedat, plaatinat ja briljante.

H. Berg, Promenadi tänaw nr. 9.
Sissekäik läbi wõõruse.

150—200.000 mrk.

soowib laenata põllumees pikema aja peale. Teatada sikt. istkutunnis nr. 25.848 ettenäitajale. 0

WANEMUINE.
Reedel, 20. nowembril 1925. a.

Aleksander Moshuhini

ainukene kontsert enne äraseitu Ameerikasse.

Kaastegew: **Cleo Carini.**

Eeskawas Wene helimeistrid: Glinka, Dargomõshski, Mussorgski, Rachmaninow, Rubinstein, Gretschaninow, Balakirew, Karatõkin j. t.

Algus kell 8 õhtul.

Pääsetähed 75—300 margani eelmüügil Wanemuise kassas kella 11—1 e. l. ja õhtul kella 6 alates.

Samet

on wiimane hooaja uudis

Samet

on ilus ja wastupidaw

Samet

kõrges häädusas on odawasti saada

M. Jänes'e

riideäris

Tartus, Kaubahoowis nr. 11—12.

Ropka Tulekustutajate Selts
korraldab pühapäewal, 22. now. s. a.

Kadri maski-õhtu.

Rahaliste auhindadega. Algus punkt kell 8 õhtul.
Pääsetähed maskis 40 ja ilma 50 mk.
Tartust sõidab rong wälja kell 1/27 õhtul ja peatub Ropkas.

Naisseltsi

Kadri-maskiõhtu

on laupäewal, 21. nowembril kl. 9 õhtul Suurturg 2.
Einelauas hani kapsastega. Pidutoimkond.

Meeste-, naiste- ja laste kamasse ja kalosse soowitab suures walikus nahakauplus

P. Pats

Tartus, Kaubahoow 19
Telefon 6-64.

Kõige suurema ja tehniliselt ajakohasema sisseseadega on

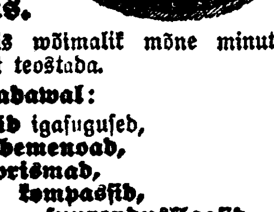

Aug. Amos'i

prilli- ja optikatööstus.

Igal prilli tarwitajal on selles äris wõimalik mõne minutiga prillide parandust teostada.

Äris alati saadawal:

kraadiklaasid igasugused, **mikroskoobid**, **kompassid**, **autoprillid**, **süütamismasinad**, **ilmanäitajad** jne., **kikrid** igasugused, **habemenoad**, **prismad**, **kompassid**, **suurendusklaasid**, **niiskusemõõtjad** jne.

Kauplused asuwad:

Tartus, Aleksandri tän. nr. 6;

Tallinnas, Jaani tn. 11, Wiru tn. 21; Narwas, Joala tn. 22; Rakweres, Pikk tn. 26.

Ostmised

Ostetakse suuremal arwul

kuuse-sindlid

Peterburi tän. 65, 2.

Ostetakse Чайковскій

„Пиковая дама".

Klawerile, soolohäältele, Wene tekst. Tiezo noodiäri, Riia t.

Soojad, wagusad mööbliga

toad

saada Peterburi tän. nr. 9, wõõrastem. „Tartu".

Esimese järgu kaupluse ringkonnas

kaupluse eesõigus

suure waateakandega pikema aja peale odawate üüritingimistega kohe edasi anda. Soowitaw kullasepa-, kellasepa-, tikbara-, tubaka- ja muuks kauplusele. Teated Promenadi tän. nr. 1, krt. 2, Petti.

Oksjon.

22. detsembril müüakse 3. jaosk. kohtupristawi poolt Tartu-Wõru Rahukogu ruumides Wana-Otepää wallas asuw **Johan Tammi pärijate Tsui talu.** Krundi suurus 150 wkm. Krunt ühes tükis, palgimetsa 15 wkm. Osa hinnast wõib ka järelmaksuga jääda. Lähemaid teateid saab J. Mitt, Elwa.

Üle ilma kuulsad

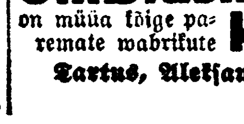

Excella ja Stoewer'i

õmblusmasinad on wäljamaalt pärale jõudnud. Sealsamas on müüa kõige paremate wabrikute **kudumismasinaid.**

Tartus, Aleksandri t. 2. Wiljandis, Kauba t. 11.

N. Naaris.

I. Eesti Filmistuudios

algab 23. skp. süstemaatiline ettewalmistus filmitegelastele. Kuni esmasp. wõetakse weel wastu kella 3—4. Tiigi tän. 78—3. Õppetöö õhtune. Praktika „Taara-Filmi" üleswõtetel.

Tartu Eesti Käsitööliste Abiandmise Seltsi

rahalise loterii loosimine

on lõpulikult kindlaks määratud

29. nowembri s. a. peale.

Raha, müüdud piletite kontsude kui ka müümata piletite tagasitoomise wiimaseks tähtpäewaks on **28. nowember s. a.** Müümata loosid, mis tähendatud ajaks tagasi toodud ei ole, loetakse müüduks. Juhatus.

Antakse rendile

suusõnalisel enampakkumisel järgmised riigitööstuse ettewõtted Walgamaal:

1) 17. detsembril s. a. kell 11 homm. Walga riigimaade ülema kantseleis, Walgas, Pihkwa tän. 6 — Lõwe wallas asuw Lõwe telliskiwi tehas ühes sisseseade, hoonete ja 4,80 tiinu suuruse maa-alaga 12 aasta peale. Algrent 32.000 marka.
2) 19. detsembril s. a. kell 12 p. Taagepera wallamajas — Taagepera sawitööstuse koht 1,60 tiinu suuruses, 24 aasta peale. Algrent 3000 marka.
3) 21. detsembril s. a. kell 12 p. Holdre wallamajas — Holdre telliskiwi tehas ühes hoonete ja 14,52 tiinu suuruse maa-alaga 24 aasta peale. Algrent 6000 marka.
4) 22. detsembril s. a. kell 12 p. Laatre wallamajas — Afirgolinnal tööstuskoht 1757 ruutsülla suuruses 24 aasta peale. Algrent 8000 marka.
5) 28. detsembril s. a. kell 12 p. Koorküla wallamajas — Koorkülas tööstuskoht 5 tiinu suuruses ühes weejõuga 50 aasta peale. Algrent 15.000 marka.

Pakkumine algab algrendist. Pakkumisest osawõtjatel tuleb enne pakkumist pool wäljakuulutatud algrendist tagatiseks maksta, missugune summa rendiõiguse omandamisel kuni pakutud summani täiendada tuleb. (Kui krundil riigihooneid ei ole, tuleb tagatist täiendada poole aasta rendi suuruseni). Pakutud rent arwatakse ümber kroonidesse pakkumisaegse päewakursiga.

Müüakse

suusõnalisel enampakkumisel järelpakkumisega 3 päewa pärast samal kohal ja kella ajal:

1) 17. detsembril s. a. kell 11 p. Walgamaa riigimaade ülema kantseleis, Walgas, Pihkwa tän. 6 — Lõwe wallas asuwa Lõwe saeweski sisseseade · saekaater, laastulõikamismasin jne. Alghind 68.110 marka.
2) 29. detsembril s. a. kell 11 p. Patkülas wallamajas — Tõrwa al. ehituskrunt nr. 2 peal asuwad hooned kohalkasutamise õigusega. Alghind 32.300 marka.

Pakkumine algab alghinnast. Pakkumisest osawõtjatel tuleb enne pakkumist 10% wäljakuulutatud alghinnast tagatiseks maksta, missugune summa müügi objekti omandamisel kuni pakutud summani täiendada tuleb.

Lähemaid teateid eritingimiste, objektide seisukorra ja müüdawate hoonete ja inwentari kohta saab maakorralduse peawalitsusest, Wismari tän. 7, Walga riigimaade ülemalt ja wastawatest ringkonnawalitsejate kantseleidest wastuwõtmise tundidel.

Maakorralduse peawalitsus.

Rukkijahu

(I sort, kroowitud),

odratangu ja kruupe

soowitab mõõdukate hindadega suurel ja wäiksel arwul

Jaan Klarman & Ko

Suurturg nr. 20. Telefon 150.

Ainukene klawerîwabrik Eestis

A-S. „Astron"

Wene tän. nr. 1, telef. 4-68,

kelle mänguriistad on grand prix'iga ja 14 kuldaurahaga kroonitud. — Müük järelmaksuga.

Tartu Majaomanikkude Selts
Tähe tän. nr. 29.

Pühapäewal, 22. nowembril kell 11 homm. 1926. aasta peale alkoholilise

einelaua wäljapakkumine.

Pakkumisest osawõtjatel tuleb 25.000 mka kautsjoni sisse maksta. Kuni pakkumise päewani saab ligemaid teateid esimehelt hra O. Allikult Majaomanikkude Pangas. Juhatus.

Õhupalle

wesinikuga täidetud, soowitab piduõhtuteks

Kummikaubaladu J. MÕTTUS
Küüni tän. 6. Telef. 6-11.

Rukkijahu

tuntud kõrges wäärtuses müüb

E. T. K. Tartu Harukontor,

Maarjamõisa tän. 21. Telef. 90.

Müüa ehk wälja rentida hästi kasutoow

suurem äri

täies käigus, ühes tööstuse ja eluruumidega. Kapital tarwilik. Teateid saab Liiwa tän. nr. 13, kõnetr. 427. — Sealsamas ka müüa kontrollkassa „National".

Tartu Linna Laenukassa.

Tartus, Kiwi tän. nr. 1.

OKSJON

16. detsembril s. a. kell 11 homm. tulewad enampakkumisele wäljalunastamata pandid: riided, pesu, saapad, kuld- ja hõbeasjad, taskukellad j. m. kuni pileti numbrini 48.600. Wiimane wäljalunastamise ja %% õiendamise tähtpäew oksjonile määratud asjade pealt on 9. detsembril s. a. Laenukassa walitsus.

Pärnu-Tallinna k/r. raudteewalitsus annab **rendile** 1. jaanuarist 1926. a. **kahe** aasta peale:

1) Wääna jaama einelaua ja
2) Tallinna — Sadama jaama käsipakkide holuruumi.

Kirjalikud pakkimised pitseeritud ümbrikutes, märksõnade all „Einelaud" — „Holuruum", iga objekti kohta eraldi sisse anda Raudteewalitsusele Pärnus kuni kella 12-ni 30. nowembril 1925. a.

Lähemalt Tallinna-Sadama, Wääna, Rapla, Türi, Wiljandi ja Mõisaküla jaamades ja Raudteewalitsuses.

Raudteewalitsus.

Sissesõitnud kuulus

ennustaja hiromant-astroloog

M-me Ramses.

Olen läbisõidul Tartus, jään ainult lühikeseks ajaks. Kuulutan ette kuulsa Prantsuse õpetlase professor Debaroli ja J. M. Kochuhowski meetodite järele. Wõtan wastu iga päew ja pühapäewa homm. kella 9—1 ja 2—8 õhtul. Aleksandri tän. nr. 76, krt. 6, teisel korral, 1. uks.

Maitserik. jõulukingitusi wõib walmistada

ilumaalimises.

Lühik. ajal. täielik õpetus algab 25. now. ja kestab 3 näd. Tööt. wõib igasugusele kergele riidele pesukind. wärw. woodiwaipu, seinawaipu, lauakatteid, woodiwarje, kleidigarnituure ja palju muud. Töö on kerge ja huwitaw. Sealsam. alust. maitserik. ja ruttu käsitööd peale. — Tartus, Riia tän. 16—2.

Õpetan üht-õmblusmasinal

ilutikandust

broderii-rischeljöö, märkimimist, pilutamist, siidi, kulla ja hõbedaga. Wõtan igasugu **ilutikanduse** töid **mantlite, kleitide** ja **pesu** peale wastu. Töö teen kiirelt ja korralikult. Õpilane wõib sealsamas korteri saada. Peterburi tän. 101, krt. 1.

Minu

keedukursusse

wõetakse weel õpilasi wastu. Rüütri tän. nr. 14, krt. 5, Signe Donner.

Müümised

Müüa

heklimasin, mööbligarnituur, 10 akna kardinapuud, parkettkiwa, 8 suurt neljakandilist kiwi, jäme pumbakäis jne. Tartus, Wäike Wiljandi tän. 1, krt. 5.

Müüa odawasti

põletis-puid

igapäew waksalis, raudtee platsi peal.

Maja Elwas

ühes 5 wakamaa maaga müüa. Teatada sikt. „M. J.".

Kõige odawamalt ostate iga päew wärsket

sealiha

ainul K. Raudsep'a lihakauplusest Tähe t. 107, Kuu t. nurgal.

Tööhobuseid

müüakse „Kureküla", Elwa k.

Tähele panna! Omaniku ärasõidu pärast müüa ilus,

uus kushett,

hind 3.500 mk., kõlblik jõulukingituseks. Näha sadulsepa juures, Aleksandri tän. 8.

Supsi talu

Luunjas müüa. Teateid saab koha pealt J. A. Wirolt. 0

Suuremad

äriruumid,

käidawamas kohas, südalinnas, wiie tänawa nurk, ära anda. Teateid saab Harju pangas.

Dr. E. Dobruschkes

Naha- ja suguhaigused.
Kella 10—11 ja 5—1/27.
Naister. kella 4—5.
Magasini tän. 10, k. 5.
(Wene kiriku wastu).

Tööpakkumised

Toatüdruk

soowitustega, kes hästi triikida ja õmmelda oskab, leiab koha Tartus, Rüütli tän. 3, 3-korr., ilmuda kl. 3—5 p. l.

Õpilast

wajab kampsonikuduja Jakobi tän. 3.

Kraasija tüdrukut

tarwitab **Karl Hackenschmidti** willawabrik Kalamehe tän. 1, Tartus.

Õmbleja

wajab õpilasi. Õpetab kõiksugu käsitööd. Peterburi tn. 64, k. 1. Korter ka seal.

Koha leiawad

iseseisew perenaine-keetja asutusse linnas, wilunud lastepreili puhta Saksa ja Wene keelega ja klawerim., osaw toatüdruk õmblusega ja 3 talutüdrukut. — Jnf. Toigeri kontor Tartus, Rüütli tän. 4.

Tööotsimised

Kokk

wõtab kõiksugu pidude söökide walmistamisi wastu. Marja tän. 24, poes, A. Gutpelz.

Uus pruun Lodix

annab kantud jalanõudele uue wäljanägemise.

Soe tuba

mööbliga, elektriwalg. ja erasissekäiguga harit. naister. ehk meester., kes ametis käib, ära anda. Näha kella 1—5, Aida tän. 4, krt. 1.

Leitud

22. okt. k. a. Meeri wallas **must mära hobune,** umbes 1 1/2 arsh. kõrge, 20 a. wana. Kui omaniku 6. detsembrini s. a. ei leidu, müüakse hobune enampakkumise teel ära. Ligemaid teateid annab Meeri walla politsei raiooniülem.

Tunnistatakse maksmuseteks ära põlenud **Jaan Adamsoni** nimeline

hobusepass,

wälja antud Kuigatsi wallawalitsuse poolt 20. dets. 1920. a. nr. 652 all.